

MÍT NĚKOHO BLÍZKÉHO V BASE

Oslovili jsme několik lidí, kteří zažili, jaké to je, přijít o člena smečky formou uvěznění v „nápravném zařízení“. Přinášíme tři ze zaslaných textů.

1

Když jsem byla oslovena redakcí časopisu Díra, abych napsala svůj pohled na to, jak vězení NEGATIVNĚ ovlivňuje blízké osoby těch, kteří jsou vězněni, začalo mi asi 14 dní přemýšlení o tom, jak tohle formulovat, abych v tom zůstala opravdu já. Jasně, mohu tady vypisovat seznam toho, jak strašně moc bolí, když víte, že budete následující roky trávit sama bez partnera, kterého milujete. Že přijdete o blízkost, kamaráda, parťáka na fyzické úrovni a přibude vám horda starostí. Do toho mu pomáháte se soudy, jezdíte na návštěvy přes půl republiky, posíláte balíky a do toho dál musíte fungovat na plný obrátky, vydělávat dost peněz pro sebe a pro něj, utěšovat případně jeho rodinu...

Každý má ten příběh trochu jiný a každý ho vnímá jinak. Každý z nás svoje bolesti nese jinak, každý je v jiné finanční situaci a každý se do toho jinak angažuje. To jestli se z toho někdo zhroutí, anebo mávne rukou se slovy „je to debil“, to už je také na jemných nuancích vnitřního nastavení každého z nás. Další fakt je ten, že jak si člověk „venku“ neumí plně představit, jak se cítí člověk za katrem, neumí si člověk za katrem představit, co vše obnáší celý ten proces pro člověka „venku“. Rozhodně tu taky nemám v plánu vypisovat to, zda zrovna „ten můj“ byl či nebyl souzen a odsouzen spravedlivě a zda zrovna on patří za mříže. Zákony

jsou tady nějak nastaveny a ať s nimi souhlasím nebo ne, musím vědět, že když je poruším, mohu si za to jít sednout. To je fakt a nemá smysl debatovat na téma, že ti, co zákony sami vymýšlí, tam často patří víc než ti, co tam opravdu jsou. Ale teď už opravdu k tomu, jak to vnímám já...

Já si myslím, že vše, co člověku přijde v životě do cesty, má nějaký potenciál. A většinou z toho, co nás nejvíc rozseká, se dá zároveň i nejvíc vytěžit. Je jen otázkou mojí osobní volby, jestli se rozhodnu být obětí a budu fňukat, jak je ten svět nespravedlivej, anebo jestli se k věci postavím čelem a budu se dívat na to, co mě to má naučit o mně samotný. Takže ano, to, že mi zavřeli chlapa, mě rozsekalo, tak jak bych si v nejdivočejší fantazii nedokázala představit, ale zároveň jsem se musela naučit být k sobě opravdová, co se týče mých emocí. Po všech eskapádách, co mi život přinesl, tohle byl ten poslední hřebíček, kdy jsem si konečně dovolila nechat se rozplácnout o pomyslnou zem a tam ležet, dokud ze mě neodejde vše, co do mě nepatří, a vše, co ze mě dělalo někoho jiného, než doopravdy jsem. Je to jako zrod Fénixe. Aby se mohl znova narodit, musí shořet na popel... jinak to prostě nejde. Tohle je obrovský potenciál obnovy osobnosti pro člověka, ale dnešní doba to neuznává a mnozí, co to teď čtou, si myslí, že jsem zešílela. Naopak. Konečně jsem pochopila intenzitu a dynamiku života, který není Matrix. Do detailů jsem pochopila

smysl rituálů dávných civilizací... Ti se do těchto stavů dostávali dobrovolně a vědomě, aby mohli růst... My jsme na to dneska zapomněli a raději jsme oběťmi a chudáky, co jsou na ně všichni nespravedliví. Nebýt toho, že mi zavřeli chlapa, bych nemohla pomalíčku poznávat skrz dopisy to, co by mi nejspíš zůstalo skryto. Možná bych nikdy nemohla cítit to křehký v něm, co by mi jinak možná nikdy nedokázal ukázat tak, abych to doopravdy viděla. Taky bych se nebýt toho všeho nikdy nenaučila být opravdu sama a muset si tak vystačit a díky tomu se naučit i mít se opravdu ráda za to, kým jsem, kým nejsem a co všechno dokážu, i když u toho reju hubou v zemi. No a jako obrovský bonus, který mě naplnil takovou láskou a hrdoostí k partnerovi, kterou jsem nikdy k žádnému chlapovi necítila, je fakt, že on začal vidět a chápat mnoho věcí a začal se na věci dívat z jiného úhlu a já naprosto nepochybuju, že až jeho lekce skončí, že vyjde jako zdravěj chlap, co dokáže vědomě řídit svůj život a postarat se u toho o svoje nejbližší.

Takže abych to shrnula... ano, jeho uvěznění mě negativně ovlivnilo hodně a rozhodně to není nic hezkého ani příjemného, ale díky tomu, že jsem to vzala jako příležitost a ne jako prohru, je můj život teď daleko plnější a hodnotnější a nemůžu se dočkat, až to budu moct sdílet s tím, s kým tímhle vším procházím. Věci nejsou jen černý, anebo bílý:-)

Klára

2

Byt plný lidí. Hluk. Pára z hrnců na sporáku se šíří kuchyní, spolu s vůní smažené cibule. Je pozdě večer, všichni už jsou doma a plány jsou jasné – najíst, vykoupat a spát. Celá tahle scenerie má jeden společný jmenovatel – chaos. Organizovaný chaos. Sestra se hádá s otcem, jestli může ještě ven za kamarádkou z protějšího paneláku, děti se dožadují pohádky a nechápou, že priority jsou jiné. Jsem mezi nimi. Jídlo je hotové a všichni se řadí do fronty a vzrušeně, jakoby jednohlasně křičí. Každý dostává nandáno pár knedlíků a nějakou omáčku. Dobrota na chvíli všem křiklounům zavře pusku. Malá chvilka klidu, jen zdánlivý moment odpočinku. Když dojí i poslední z nás, míříme ke dřezu, kde si od nás otec bere talíře a spěšně je omývá studenou vodou a saponátem. Je tu čas koupele. Matka nás jednoho po druhém staví do malé plechové vaničky a jako na běžícím páse ve fabrice provádí večerní hygienu. Kontroluje vyčištěné zuby. Obláčky mýdlové pěny leží na podlaze a mezi nimi se prohání ušmudlané děti spolu s umytými. Dospělé to dohání k šílenství a nešetří okřikováním.

Babička s dědou se už připravují ke spánku. Od doby, co jim prý důchod nestačí k zaplacení nájmu i léků, bydlí s námi a mají rozestláno v kuchyni. Nadšený z toho není nikdo, ale na obtíž jsme si navzájem, tak se o tom, v zájmu zachování vřelých vztahů mlčí. Sestřin boj o posledních pár minut venku a možná poslední cigaretu končí neúspěchem. Rezignovaně, s pohledem zhrzené puberťačky, otrávená sedí v křesle. Mravokárných řečí má už tak akorát po krk. Jaká nespravedlnost.

Přišla na mě řada s koupáním. Lezu do vaničky a za asistence matky se mydlím. Voda už začíná být studená a já únavou mrzutá. Jsem zklamaná, že neuvidím pohádku a že už je čas jít na kutě. V tom někdo hlasitě zabouchá na dveře. Nic neobvyklého. Máme hodně přátel, kteří se moc netrápí dodržování nočního klidu a přijdou klidně i v „nekřesťanskou hodinu“. Nikdo tomu nevěnuje přílišnou pozornost. Matka huláká na sestru v křesle, ať běží honem otevřít, nebo bude „sekec mazec“. Sestra demonstrativně pomalu míří chodbou za roh ke dveřím. Slyším otevírání dveří a hlasy. Vidím sestřin nevěřícný a vystrašený pohled, když se kvapně vrací z chodby a říká otci, že „chtěj tebe, co se stalo?“ Cítím strnulost všech okolo společně

s vodou, která mi sahá nad kotníky a nerozumím ničemu okolo sebe. Otec stojí a říká, ať jdeme do pokoje, nikdo ho neposlechne, všichni zůstávají jako přimražení.

Velcí pánové vstupují do místnosti, otec jim jde naproti, na něco se jich ptá. Mají všichni stejné oblečení. Ano, jsou to policejní uniformy a jejich přítomnost je nepatřičná. Matka pláče a tváří se vyčítavě. Ze změti události okolo se mi točí hlava. Všechno se to událo tak rychle, že ani nevím, jak a otec i s pány mizí ve dveřích. Vyděšené i výhružné hlasy za nimi. Matka zavelí a v tu ránu je klid. Říká, že to zvládneme a že to bude dobré. Slzy a třes však předpovídají něco jiného. Tahle vzpomínka mě často budí zalitou studeným potem. Pořád cítím tu křivdu a vím, že takhle by svět fungovat neměl. Stále cítím tu vodu okolo kotníků a dno plechové vaničky. Cítím to, když stojím čelem k policejním kordonům, když mě z útroby přilby skrz kuklu pozoruje pár zákeřných oček, když vidím svou kamarádku vláčenou po dlažbě páry hrubých paží, když myslím na své milované, uvězněné za mřížemi a šedivými zdmi. Tenhle pocit hned tak nezmezí, je mým hnacím motorem a nejsilnějším argumentem k boji. Voda už začíná vřít.

Miky

3

Před několika lety se dostal můj přítel do vazby, kde nakonec strávil něco přes půl roku. To jsme samozřejmě ani jeden z nás předem nevěděli. Hlavní stres pro nás spočíval v nejistotě, co bude dál a jak dlouho daný stav bude trvat. Pamatuju si, že jsem se tehdy celá jakoby ponořila pod hladinu něčeho, co mne drželo stále tak trochu přidušenou. Většinu času jsem si připadala jako v takovém tom snu, kdy víte, že něco hrozně musíte, například rychle utéct, ale nemůžete se rozběhnout. Každá radost, kterou jsem prožívala, byla hned ochuzena o moje myšlenky na něj, na to, jak se v tu chvíli má - samozřejmě, že hůř než já - a že než mu o tom napíšu a on si to přečte, bude už z radosti jen takový vzdálený stín. Možná to tak nebylo, ale já měla takový pocit. Pocit, že cokoliv bych mu chtěla rychle sdělit, musí nejdřív projít procesem mého psaní, poštovní cestou a pak ještě vězeňskou cenzurou, než na to bude moct reagovat. Že tu reakci nikdy nevidím, ale bude mi jí muset opět zprostředkovat stejný řetězec událostí, který bude trvat nej-

méně předlouhý týden. Že se mezitím možná uvidíme na návštěvě, kde budu ale v takovém stavu, že mu zapomenu říct všechno, co jsem chtěla, a naopak budeme dokola mluvit o věcech, o kterých jsme si už psali. Možná to bylo tou nelidsky brzkou ranní hodinou nebo tím, že jsem se namáčknutá vedle další rodiny na návštěvě nemohla soustředit? A také to, že tento posraný čas našich životů už nám nikdy nikdo nebude moct vrátit. Doprdle!

Moje cesty na návštěvy, jejich organizace pro další přátele a členy rodiny, zajišťování věcí, které mu můžu přivést nebo poslat, to všechno by vydalo na půlúvazek v nějakém zaměstnání. Jak to sakra dělají ti lidé, co mají třeba někoho za mřížemi několik let, musí se žít a starat o děti? To jsem si vůbec neuměla představit. I když jsem nemusela, prožívala jsem celou tuhle mašinérii skrze představy o druhých lidech. Co třeba lidé, kteří sedí několik let a nemají nikoho, kdo by jim poslal základní hygienické věci, tabák, rádio? Co lidé, kteří si nemají s kým dopisovat a rozptýlit tak aspoň na chvíli atmosféru vězení? Jaké to je, pohybovat se několik let v těch oprá-

kaných smradlavých prostorách, kde každý výhled na nebe je rozparcelován mřížemi? Jaké to je, každý den závidět holubům jejich svobodu?

Prožívala jsem pocit ponížení i jen za to, že jdu navštívit někoho, koho mám ráda. Že mám ráda někoho, kdo je tam každodenně ponižován. Proč bychom se tak měli cítit?

Nahlédnutí do útrob těch institucí ve mne vyvolalo odpor a následné přesvědčení, že jestli chci bojovat proti zlu, musím především bojovat proti vězení a všemu, co je s ním spojeno.

Vím, že můj pohled je hodně subjektivní. Dnes už také vím, že jsem se nemusela na věci dívat tak černě a snažit se v tom spíš spatřit nějaká pozitiva. Něco, co mne v tu chvíli posílí. Mezitím jsem přemýšlela a četla o tom, jaké by to bylo, kdyby opravdu neexistovalo nic jako vězení, a myslím, že to mne posílilo v myšlence, že to celé bylo zbytečné a že boj proti takto utlačujícím institucím je nutný a musí být konečný.

Je třeba zbourat všechna vězení!

Jelena

PODSTATA

KDYŽ PROCHÁZÍM SE
SVĚTEM A ILUZEMI LIDÍ
TAK KAŽDÝM KROKEM VNÍMÁM
JAK SE ZA SVÁ JÁ STYDÍ
VĚTŠINA Z NICH MÁ ROLI
A NĚKTEŘÍ I VÍC
PRODALI SVOJE SRDCE
A Z RUBU JE HNED LÍC
SVÁ POSTAVENÍ, GESTA
EMOCE PŘEDSTÍRAJÍ
A PŘITOM SAMI NEVÍ,
ŽE ZE VNITŘ UMÍRAJÍ
JEJICH DUŠE V NICH PLÁČE
A SRDÍČKO SE SVÍRÁ
OPOUŠTÍ PODSTATU VŠEHO
A S TÍM I TĚLO ZMÍRÁ

PARAZIT VYSÁVÁ DUŠI
DOSADIL I SVOU ŘEČ
KDYŽ KOUKNEŠ NA NĚ POŘÁDNĚ
VIDÍŠ JEN SAMOU KŘEČ.
ŘÍKÁ SE TOMU EGO,
PUSTÉ PŘEVZETÍ ROLÍ
MYSLÍ SI ŽE JSOU NĚCO
A PŘITOM VESMÍR TROLLÍ
A VŠEMU TOMU VĚŘÍ
BEZPODMÍNEČNĚ A RÁDI
OKOLO SEBE SAMÉ
FALEŠNÉ KAMARÁDY
FALEŠNÝ SVĚT A LÁSKA,
FALEŠNÉ PŘESVĚDČENÍ
FALEŠNÁ DUŠE, VÍRA,
FALEŠNÉ HLOUPÉ SNĚHÍ

A PŘITOM JE TO EASY,
STAČÍ SI ŘÍCT DOST
STAČÍ OTEVŘÍT SRDCE
A ODHALIT SVOU KOST
ODHALIT SVŮJ VNITŘNÍ VESMÍR
A SVOU NESMÍRNOU KRÁSU
V PŘIZNÁNÍ SEBE SAMA,
NAJDE ČLOVĚK SVOJI SPÁSU.
JÁ VÍM, ŽE JE TO TĚŽKÉ
V TOMHLE ZKAŽENÉM SVĚTĚ
KDE LŽE SE, VRAŽDÍ, MUČÍ,
KDE SILNĚJŠÍ TĚ SMETE
TAK BER TO LIDE MILÝ
VŠECHNO JEN JAKO TEST
OSVOBOĎ SVOU DUŠI
A ZNIČ ĎÁBLOU LEST

Remízkař, věznic Jiříce

STÁNÍ

Napsal M. Kočka

Ocelové dveře a mříže se zabouchly, tak silně, jako by dozorce právě zabezpečil to nejcennější osobní bohatství. Skoro jako bych slyšel, jak si oddechl. Začal útok tak silných emocí a myšlenek, že se mi z toho točila hlava. Co teď kurva mám dělat, kde začít. Jak a kdy si budu moct zavolat, na co napsat dopis, nemám papír, propisku, známku ani obálku. Budu na cele sám a jak dlouho? Neměl jsem ani hrnek nebo kelímeček, takže když se otevřelo okénko ocelových dveří a dozorce zahlásil „voda“, udělal jsem krok k umyvadlu a pustil vodu. „Teče,“ odpověděl jsem. Dozorce beze slova zabouchl okénko a nechal mě nechápavě stát v prostoru.

První dny jsem zpozoroval něco jako panický strach ze spánku. Nakonec jsem si uvědomil, že to není strach ze spánku, ale strach z probuzení do reality. Můj první sen na vazbě se odehrával v parku, byl podzim a můj syn běžel po trávníku směrem ke mně, nožičkami vířil spadlé listy a těsně před mou náručí zmizel a já se probudil. Nic horšího, jako bylo tohle probuzení, jsem zatím nepocítil. Byla to taková bolest uvnitř celého těla, že jsem nebyl schopný se pohnout. Když jsem se trochu vzpamatoval, vytvořil jsem si z deky tvar, který jsem objímal a představoval si, že je to můj syn.

Teď už známky, papír, propisku a telefonní kartu mám, vím, že když se otevře okénko se slovem „voda“, nejde o instalatérskou revizi kohoutku, ale dozorce nese 2x denně horkou vodu na kávu a čaj. Jsme na cele po pěti lidech, máme rádio a tu běžnou vězeňskou rutinu zvládám bez mrknutí oka. Prostě jsem pomalu mazák. Stesk, touha po svobodě, nejistota a další psychické bolesti zůstaly, ale člověk s tím už dokáže trochu pracovat. Nemůžu spát, vstávám a znovu si lehám. Mozek jede na 200 %. Je vůbec v mých silách ovlivnit průběh soudu? Celý život nedůvěřuji státu, soudům, fízlům a všemu, kde pravdu má ten, kdo má moc, a teď bych se měl upínat k naději, že soud je spravedlivý, osvobodí mě a tím prokáže, že tři policisté dostali přes hubu, protože byli agresivní. A pokud by se tak nestalo, skončil bych v nemocnici já. Tvl Kočka prober se a nebuď tak naivní. To bych musel ale nejdříve usnout, do soudu zbývá už jen pár hodin.

Budíček a den D. Jak si nastavit mozek? Člověk chce mít soudy za sebou, ale nejraději by se jim vyhnul. Snídání mám hned po probuzení. Sprchu, abych u soudu nesmrđěl. Jindy je každému jedno, jak ve vazbě smrdíme, už ten pach nevnímám. Směs popelník + levné mýdlo + pot + wc, tohle dohromady vytváří pach vazby. 2x týdně sprcha 5 minut to nezachrání.

Rekapituluji si ještě rychle v hlavě svou obhajobu, ale nakonec to vzdávám. Mám v plánu říct prostě, jak to bylo, nic méně ani více. Je tohle nejlepší strategie v případě, že Vás soudí česká justice? Nevím, ale nechci se ponížovat a dělat za každou cenu vše proto, abych byl osvobozen. Snad bude stačit pravda, snad.

„Kočka soud,“ řekne po otevření dveří dozorce. „Já vím,“ odpovím. Objímám se s kluky, přejí mi štěstí a sílu. „Děláte, jako by se neměl už vrátit,“ řekne dozorce. Nikdo nepočítá s možností, že by se mohli osvobodit lidi, kteří zbíjí policajty. Vrací mě to zpět do reality a snažím se vyhecovat k maximální hrdosti a probudit v sobě pohrdání ke všemu a všem, co mě drží jak zvíře pod zámekem. Odvedou mě do přízemí, dlouhé chodby, kde u zdi stojí řada vězňů. Každý má svého osobního dozorce, který na nás štěká informace. Svléct mundúr, obléct civil, nemluvit, stát, jít a neutíkat, jinak bude použita střílná zbraň. Po dvou měsících civilní oblečení, pořád voní, vybaví se mi domov a moje přítelkyně, která si potrpěla na aviváže a teď se stará, aby vonělo oblečení mému „kamarádovi“ a nejen to, stará se o... „Kurva Kočka prober se. Tyhle myšlenky dneska nejsou k ničemu dobrý.“ Snažím se restartovat mozek, slyším rozkazy: „Jděte, stůjte, neotáčejte se, na značce, která tam není, se zastavte. Tak stůjte, vy nevidíte tu značku, co tam už není? Já už jí vidím.“

Eskortní autobus, do kterého nás odvedou a posadí cikcak, abychom na sebe nemohli ani kouknout, zajišťuje bezpečnost jen v případě pokusu o útěk. Co se bezpečnosti spoutaných vězňů týká, v případě nehody žádná neexistuje. Okna jsou přikrytá ocelovou deskou a mříž odděluje vězně od dozorců. Po dvou měsících opouštím budovu věznice. Ještě je tma, autobus projíždí městem a míjí auta v protisměru. Jediné, co člověk vidí, je svět přes černé sklo, auta míjící autobus, tváře lidí v autech jsou jen světlé šmouhy, za kterými si člověk představuje lhostejnost, odpor, někdy možná soucit. Jaký je asi názor většiny lidí na posádku uvnitř eskorty. Svítá a já v dálce vidím město, kde jsem prožil většinu svého života. Sleduji místa a vyplouvají vzpomínky spojené s určitým místem, které právě míjím. Vidím auto mé maminky, už je v práci, restauraci a bar, kam jsem chodil několikrát týdně a mám strach, že zahlédnu moji přítelkyni s ním, jak jdou za ruku a objímají se na místech, kde jsme se ještě nedávno objímali my. Zavírám oči, už nechci nic vidět, chci pryč z Mostu. Nenávidím ho a miluju. Možná ten pocit patří jí, která zradila mě, člověka, který by za ní seděl klidně dvacet let, aby měla čas a klid žít s mými kamarády. Jsi sračka Kočka, jsou horší věci na světě. Ti, co rozhodují o tom, co je pravda, morálka

nebo spravedlnost, odsoudili lidi neprávem a v minulých režimech i k trestu smrti. S čím se takový člověk musel vyrovnat, jak bojovat s křivdou a s tím, že pravda nikoho nezajímá. Hrdost a pohrdání všemi, co si omlouvají své činy ušlechtilými úmysly. Pokud nejde o život, není většího zločince než toho, co jinému bere svobodu. Smutné je, že člověka a jeho morálku nabíjí smutné osudy a neštěstí těch, co štěstí neměli.

Eskorta přijíždí do Chomutova, odvedou nás do sklepních cel, abych si mohl uložit svačinu, a hned jdu na řadu. Znovu mi dávají kolem pasu pásek s řetězem, který se provlékne pouty. Kolem zápěstí mi dá dozorce řetěz, na kterém mě odvede k soudu jak psa. Na schodech zakopnu a musíme pár schodů seběhnout rychleji, aby za mnou na řetězu nevlál o 30 kg lehčí dozorce.

Ceremoniál a představení všech přítomných je stručné a na řadu přijde čtení obžaloby v podání státního zástupce. Chlap jak hora, pokaždé kdykoliv přečte část obžaloby, která se věnuje mým bojovým schopnostem, do mě zabodne pohled. Celou dobu mu hledím do očí a snažím se vyčíst jeho názor, ale nic kromě odměřeného výrazu nejsem schopný rozluštit. Prostě Poker Face profesionála. Pak už následovala jen přehlídka arogance moci, kdy jsem byl vyslechnut a soudkyně se mi několikrát vysmála. Během výslechu policistů nijak neskrývala sympatie k nim a vše proběhlo v přátelském duchu. Můj advokát, který mě do-

předu poučil, ať jsem hlavně v klidu, nehádám se a nejsem drzý, to už nevydržel a vyměnil si trochu pár ostřejších vět se soudkyní. Tato jeho reakce mě potěšila a měla pro mě větší hodnotu než celkový postoj soudu k mé osobě. Cítil jsem, že se za mě pere jako advokát, ale také jako kamarád. Je to super kluk. K druhému líčení jsme navrhli tři svědky a soud skončil bez výsledku.

Dozorci mě odvedli do sklepa a nechali mě tam čekat šest hodin na lavici, na kterou se nedalo natáhnout a při sezení jsem musel sedět na hraně prkna, protože profil mých zad byl stejně široký jako prkno, které bylo těsně u zdi. Po celou dobu bylo zakázáno kouřit, v místnosti nebyla okna a já se poprvé těšil na celu v Litoměřicích. Seděl jsem tam a znovu si projížděl průběh soudu. Uvědomil jsem si, že mám čelist tak silně stisknutou, až mě z toho bolely zuby. Měl jsem pocit, že vzteky explodují, ale byl jsem v naprosté paralýze, dokud mě opět nespoutali a neodvedli k autobusu, který konečně dorazil. Soud mi nezměnil pohled na dnešní spravedlnost, stát, vězeňský systém a lidi, kteří se v něm angažují a mají pocit, že dělají něco ušlechtilého pro společnost. Pevně mě utvrdil v mém postoji a zesílil nenávisť ke všemu, co je součástí téhle továrny na lidské neštěstí. Atmosféru tomu všemu dodala kapela Ortel, která zněla z repráků, umístěných po celé délce autobusu a já byl nucen poslouchat směšné patetické texty kapely, která šíří jen nenávisť. Asi největší trest toho dne.

DOST UŽ BYLO DISKRIMINACE PRACUJÍCÍCH VE VÝKONU TRESTU

Napsal Richard Vrabec

System vězeňství je velice rozporuplnou záležitostí v mnoha oblastech. Tento text se zabývá zejména rozporem mezi tím, kdy je na jedné straně torženo, že vězeňství bojuje se zločinností, na druhé straně však samo podporuje diskriminaci vězněných při práci. Tedy, dopouští se organizované formy zločinu.

Za stejnou práci jiné peníze

V českém vězeňství se klade velký důraz na zaměstnávání vězněných osob, což je velmi často obhajováno moralistickými frázemi o tom, že to připravuje odsouzené na život po propuštění a vede to k osvojení pracovních návyků, aby si dokázali obstarat obživu bez trestné činnosti. Pokud však na věc přestaneme pohlížet touto moralistickou optikou, zjeví se nám fakt, že zaměstnávání lidí ve výkonu trestu je procesem jejich degradace. Jsou využíváni na těžkou práci za malé peníze a bez nároku na dovolenou. Cílem tohoto procesu není zajištění nějakého širšího veřejného zájmu. Jde o to, aby věznění přijali a strpěli své postavení „novodobých otroků“. Aby i po propuštění byli ochotni tvrdě dřít za nedůstojných podmínek a zvyšovali tak zisky zaměstnavatelů.

Podíváme-li se, za jakých podmínek věznění lidé pracují, je zarážející, jak dlouho a v jakém rozsahu se to děje, aniž by to vedlo k pobouření a tlakům na změny k lepšímu. Pracujícím na území České republiky by měla být zákonem zaručena minimální mzda. Na osoby ve výkonu trestu se však tento zákon nevztahuje. To znamená, že zpravidla pracují stejně tvrdě, avšak za mnohonásobně nižší mzdu. Pro představu uveďme, že zaměstnanost v kuřimské věznici se dlouhodobě pohybuje kolem 60 %, což se týká asi 380 lidí. Jejich hodinová mzda se pohybuje v průměru 26,84 Kč, pracují-li ve vnitřní režii věznice na pozici kuchařů, skladníků, zedníků, elektrikářů či instalatérů. Pokud prostřednictvím subdodávek plní objednávky podnikatelských subjektů mimo věznici, jejich mzda se pohybuje okolo 31,55 Kč za hodinu.¹

Pokud v minulosti pracující podstupovali těžké boje, aby se jejich mizerné postavení alespoň trochu zlepšilo, je zjevné, že v uzavřeném vězeňském světě to nemělo velké dopady. Dávat někomu necelých 27 korun za hodinu práce a trestat ho, pokud to odmítne, to lze bez nadsázky srovnat s podmínkami feudalismu nebo ranného kapitalismu konce devatenáctého století. Jenže my žijeme ve století jednadvacátém. Z projevů politiků všech orientací slyšíme řeči o pokroku, prosperitě, zlepšující se životní úrovni, svobodě

a spravedlnosti. Je naprosto pochopitelné, že člověka pracujícího ve výkonu trestu taková slova pobuřují. Aby ne. Vždyť je to vrchol cynismu a neúcty k těm, kteří svou prací spoluvytvářejí hodnoty, které politikům zajišťují jejich komfortní život.

Jak to vidí legislativa

Proč vlastně výše odměny za práci odsouzených není vázána na minimální mzdu? Problém spočívá v tom, že z pohledu legislativy pracovně zařazený odsouzený u podnikatelského subjektu není jeho zaměstnancem. Jenže on reálně dělá to, co zaměstnanci dělávají – podává stejný výkon, vytváří stejné hodnoty a podstupuje stejná rizika při pracovní činnosti. Je to typický příklad toho, kdy zákonná ustanovení slouží k diskriminaci chudých vrstev společnosti (námezdně pracujících ve vězení) a zvýhodňují bohaté vrstvy (podnikatele). Samotné věznice však v tomto žádný problém nespátřují. Naopak otevřeně pobízejí podnikatele zdůrazňováním výhod, které pro ně bude mít využívání práce vězněných lidí. Například Věznice v Ostrově nad Ohří na svém webu uvádí:

„Zaměstnání odsouzeného je pro podnikatelský subjekt výhodné zejména z ekonomického hlediska. Přesto, že je odsouzený zařazen do práce u podnikatelského subjektu, není jeho zaměstnancem, takže nezatěžuje jeho nákladové položky mzdovými náklady ani odvody na sociální a zdravotní pojištění. Nehradí se mu ani náklady na dovolenou. Podnikatelský subjekt hradí věznici výkony odsouzeného ve výši stanovené kalkulační hodiny, která již výše uvedené mzdové náklady a odvody zahrnuje.“²

Ještě otřesnějšími podmínkami pracujících se pak chlubí ve Věznici Stráž pod Ralskem. Na jejich webu se uvádí:

„Odsouzenému nenáleží příplatek za soboty a neděle. Dále nemá nárok na dovolenou a v případě pracovní neschopnosti se mu nevyplácí nemocenské dávky.“³

Podmínky, za jakých pracují věznění lidé, podléhají Nařízení vlády (č. 361/2017 Sb.) o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odně-

tí svobody. Toto nařízení nabylo účinnosti 1. dubna 2018 a jasně ukazuje, že s vězněnými lidmi je v pracovním procesu zacházeno horším způsobem, přestože jejich pracovní výkon je srovnatelný s ostatními pracujícími. Jinými slovy, toto nařízení je formou institucionální diskriminace specifické části pracující třídy.

A jak to vidí ti, kterých se to týká

Pokud samotná legislativa ustavuje diskriminační pravidla, je to pro nás signál, že tudy cesta ke zlepšení nevede. Ti, co legislativu tvoří, jsou natolik vzdáleni realitě chudých a neprivilegovaných, že stěží pochopí jejich zájmy a potřeby. Za ty se musíme postavit sami vlastní kolektivní aktivitou. V minulém čísle časopisu Díra ve zdi byl zajímavý rozhovor se solidární skupinou, která podporuje Odbory vězněných GG/BO v Německu. To je jistý příklad, jak se mohou zapojit lidé mimo věznice. Je však důležité, aby aktivitu vyvíjeli především ti uvnitř. K tomu existuje také řada inspirativních příkladů, jako třeba vězeňské stávky v USA nebo hladovky a protesty, které probíhaly v českých věznicích v roce 2000 a 2004.

Na počátku každé kolektivní aktivity, má-li být úspěšná, musí dojít k navázání kontaktů a určení strategie. V tomto případě je tedy podstatné, aby pracující ve výkonu trestu

spolu nejprve začali hovořit o svých podmínkách a o tom, jak je společně mohou zlepšit. Nepochybně je důležité, se ve svém úsilí také spojit s lidmi mimo vězení, jinak by snaha vězněných zůstala izolovaná a tím pádem snadno zmařitelná.

Je nepopíratelné, že pracující drženi ve věznicích mají společné zájmy s těmi, kteří pracují nebo jsou nezaměstnaní mimo vězeňský režim. Všichni jsme součástí neprivilegované třídy, která má zájem na skoncování se sociálně nespravedlivým systémem, kde blahobyt jedněch je vystaven díky vykořisťování druhých. Kde existuje společný zájem, je společná aktivita logickým krokem. Proto musíme postupovat společně, ať už jsme zrovna ve vězení nebo venku.

Poznámky a zdroje:

(1) <https://www.vscr.cz/veznice-kurim/zamestnavani-veznu/>

(2) <https://www.vscr.cz/veznice-ostrov/zamestnavani-veznu/>

(3) <https://www.vscr.cz/veznice-straz-pod-ralskem/zamestnavani-veznu/>

CELA ČÍSLO 208

napsal Freiheit

Kapitola druhá

Jak nám bylo sděleno, omezení našeho života na cele číslo 208 bylo předurčeno do pondělí. V ten den mají proběhnout pohovory se sociální pracovnící a vychovatelem. Máme projít lékařskou prohlídkou a následně přejít na přijímací oddělení.

První minuty, po úpravě postele a vyskládávání osobních věcí, jsem se věnoval čtení. Četl jsem vše, co zde zůstalo po předchozích nájemnicích na zdech. Někteří zde zanechali pouze své podpisy s datem záznamu. Pro představu zde uvedu některé z nich:

„Robert.tót CHOMUTOV.6.9.2017“,

„RONY ÚSTÍ 12. 6. 2017“.

Jinou kategorií byla různá vyznání lásky:

„SIMONKO LÁSKO MOJA MOC MI CHYBÍŠ JEŠTĚ MÁM 6 MĚSÍCŮ MIRO JIRO ANDRO PUKINEL PAPÁM TE HUBO“,

„MILUJU TĚ KOČKO MOJE“,

„JULIE LOHNISKA 8.1. SWAG JBMNT“.

Některé texty obsahují i něco víc než jen lásky vzkaz:

„KOČIČKO MOJE PROČ JSEM TO UDĚLAL MÝ POSLEDNÍ SLOVA JULČO UŽ MĚ DLOUHO NEUVIDÍŠ – TEĎ MŮŽU SPITOVAT SVĚDOMÍ A JEN MYSLET NA TEBE PROČ PROČ PROČ? JE MI TO LÍTO MILUJU TĚ NEJVÍC NA SVĚTĚ KURIS VÝŠINA“,

„HELENA POPOVYČOVA MĚ MOC ZRANILA MOJE SRDÍČKO RUDA CHOMUTOV“.

Těch záznamů je zde hodně, jen je asi jejich adresáti nebudou mít možnost nikdy přečíst. Za každým tím textem si představuji nějaké bytosti a jejich příběhy. Každý z těch

textů si mohu pokaždé interpretovat trochu jinak. A tak díky své fantazii vznikají v mé hlavě nové a nové příběhy, pomocí nichž si zde mohu krátit čas.

S prvním kolegou jsem se seznámil podáním ruky hned poté, kdy se prvně za mnou uzavřely dveře do cely. Byl to drobnější pán, čerstvý padesátník. Ten den zrovna slavil narozeniny. Do výkonu trestu jej přivezli z psychiatrické léčebny v Beřkovicích, kde se posledních devět týdnů léčil z depresí. Jeho příběh byl podobný mnoha dalším, které se odvíjejí nad propastí sociální i ekonomické nesvobody. Nejdříve jsem naslouchal a poté se snažil pochopit i myšlenkové pochody tohoto mého dočasného spolubydlího. Byl v něm vidět zájem o zlepšení své sociální situace, která jej čeká na svobodě. Řekl bych, že i měl laskavé srdce a potřebu někomu pomáhat. Jenomže jeho šance, aby se mohl realizovat v sociálních službách, jsou kvůli jeho trestnímu rejstříku a „pouhému“ základnímu vzdělání, takřka nulové. Po dobu, kdy jsme spolu trávili čas uzamčení na cele, jsme společně hledali různá řešení, aby už při odchodu z trestu měl nějaké zázemí. Co jsem mohl ze svých znalostí i zkušeností, jsem mu poskytnul. Nyní je již na něm samotném, ale i jeho okolí, jak se vše bude ve skutečnosti odvíjet.

Přišla první večeře. V červeném plastovém nosiči, rozděleném na tři díly, přinesli nám polévku. Byl jsem překvapen! Ta polévka nebyla vůbec špatná. Byla na způsob gulášové, ale až překvapivě dobrá.

Nastal první večer. Kolega pospával a jen zřídka jsme prohodili pár slov. Čas se poněkud vlekl a pomalu jsem usínal.

Asi kolem půl šesté se rozsvítilo světlo, nic netušíc jsem se pomalu probouzel. Kolega úspěšně ignoroval počátek nového dne a snažil se každičkou minutu zaspat. To už se na chodbě rozezněl bzučák a postupně strážci otevírali jednu celu za druhou, aby sečetli všechny duše, které systémem lapil do hrníčku.

pokračování v dalším čísle Díry

ROZHOVOR S LISOU DÖRFER

Lisa je anarchistka, která byla v červenci 2017 odsouzena na 7,5 roku vězení v souvislosti s loupeží v bance. V rozhovoru nejen popsala podmínky uvěznění, ale také připomíná, že i za mřížemi je možné vzdorovat a pracovat na utužování solidárních vztahů.

Ahoj Liso, jak se daří? Jak v této době vypadá tvůj obvyklý den? Mohla by ses trochu uvést? Když tvé jméno zadám do googl vyjede mi spousta lehce zmatených informací, všechny ty věci okolo sběru DNA, mezinárodní anarchistický gang a podobně. Mohla bys napsat svůj pohled na případ, alespoň nějaký, proč jsi ve vězení?

Právě teď jsem v otevřeném oddělení, s možností opuštění věznice každé ráno, pracuji venku (v Barceloně) a vracím se odpoledne zpět. O víkendech jsem někdy doma a někdy ve vězení. Takže má situace se změnila a najednou trávím venku několik hodin každý den (nebo skoro každý den). Samozřejmě je to velmi stresující situace, mnohem víc než normální život ve vězení, se spoustou příležitostí ke konfliktům. Tady ve Španělsku/Katalánsku je pro vězně, kteří nejsou odsouzeni za terorismus, celkem lehké dostat se k těmto „vězeňským výhodám“ dokonce aniž byste se museli chovat podřízeně nebo poslušně... jedinou podmínkou je vzít na sebe zločin, za který jste odsouzeni (bez dalších informací), a samozřejmě žádné disciplinární tresty v posledních měsících. O mně: jsem aktivní v anarchistických, feministických a různých sociálních bojích už skoro 20 let, většinu života, který jsem strávila v Barceloně. 2014 jsem byla zatčena během operace Pandora, byla jsem vyšetřovaná spolu s dalšími soudruhy kvůli „anarchistickému terorismu“, ale zproštěna viny v roce 2017, stejně jako všichni z nás. V dubnu 2016 jsem byla zatčena znovu a obviněna z ozbrojené bankovní loupeže v Německu. Po několika měsících čekání na vydání jsem byla převezena do Německa (Cologne) a v procesu odsouzena na 7 let a 6 měsíců. U soudu jsem nevypovídala, ale napsala několik různých politických textů a prohlášení, kde se prohlašuji za anarchistku, která bojuje v různých bojích, a která je propojená se svým solidárním hnutím a spoustou dalších společenských problémů... a brání naše myšlenky, praktiky a hodnoty od jednoduché negace autority až po expropriace (bankovní loupeže).

Psalas, že na místě, kde jsi teď, je možné dělat víc aktivit, že? Můžeš porovnat vězení ve „Španělsku“/„Německu“, jsou si v něčem podobné, je někde menší kontrola? Jak to vypadá s prací? V „Česku“ obvykle vězni nedostávají příliš mnoho peněz a část jim ještě strhne věznice, je to podobné ve „Španělsku“?

Prošla jsem řadou rozdílných vězeňských realit, od úplné izolace až po podmínky běžného vězení a teď i stav polovičního vězení. Samozřejmě tu je mnoho rozdílů mezi vězení ve „Španělsku“ a „Německu“ a také různé podmínky ve stejném vězení. Mohla bych o tom psát hodiny, ale to by bylo moc. Obecně bych řekla, že věznice v „Německu“ je přísnější, víc pod kontrolou než vězení ve „Španělsku“, ale samozřejmě jsou ve „Španělsku“ možné víc represivní podmínky (např. podmínky FIES - kategorie extrémní izolace, určena pro „problémové“ vězně, mezi než se řadí také političtí vězni - pozn. red.). Obecně jsou vězni v „Německu“ povinni pracovat, a ve „Španělsku“ jsou odměňováni, když pracují. Práce ve vězení je vždycky vykořisťování, ale nakonec i venku znamená spousta pracovních podmínek vykořisťování. Jsou to typické rozpory, ale já jsem se rozhodla pracovat, protože preferuji pracovat a být aktivní raději, než být v izolaci po celou dobu.

Jak ses vypořádala s životem na samotce?

Na samotce jsem se obzvlášť snažila být aktivní, abych přešla tomu být líná a neupadla do deprese a podobně. Takže jsem hodně četla a psala, hodně jsem sportovala na cele a velmi malém dvorku, a vždycky jsem se snažila být kreativní (psala jsem si pro sebe písničky). Na španělské samotce, dokonce i v přísných podmínkách, vězenkyně mluví hodně přes okna, tak máš alespoň minimum sociálních kontaktů, což je hodně důležité.

Ale byla jsem tam jen několik měsíců, takže jsem nemusela čelit tvrdým důsledkům po letech strávených na samotce.

Co si myslíš o solidaritě ve vězení mezi vězni samotnými? Jak prakticky překonávat separaci a izolaci? Máš dobré vztahy? Je možné se sebeorganizovat, existuje něco jako vězeňské odbory?

Solidarita mezi vězni není příliš častá nebo obvyklá jako možná pár let zpátky, ale pár vězňů solidárních je a jsou schopni nést následky toho, že tě podporují, vzít zodpovědnost nebo bojovat proti vězeňskému systému nebo konkrétním malým věcem ve vězení. Obvykle jsou v těchto situacích potrestáni, jsou možná i separováni nebo přesunuti do jiných věznic, ale to je cena za tyto boje. Samozřejmě tu je také mnoho situací, kde vězni můžou ukázat menší solidaritu, obhajovat ty, kteří zažívají nespravedl-

nost nebo represi... ale taky tady vězeňský systém rychle trestá a rozděluje vězně... nebo se je alespoň snaží oslabit... I osobně jsem měla pár kompliců a přátel, se kterými jsme zaujali pozici v několika situacích. Jednou, ve Willichu („Německo“), jsme se začali organizovat proti vykořisťování v práci uvnitř věznice, nuceným pracem a vězení a společností, které mají výhody z naší situace. Propojili jsme se s vězeňským syndikátem abychom vytvořili nátlak... ale nedostali se příliš daleko. A potom jsem byla vydána do „Španělska“. Jeden z problémů sebeorganizace ve věznici je ten, že často většina vězňů pobývá dlouho ve stejné sekci nebo věznici... a před začátkem kolektivního boje potřebuješ znát ostatní a mít v ně alespoň minimální důvěru... a tak jako tak většině lidí uvnitř nebudeš důvěřovat, protože nejsou dostatečně přesvědčení, silní a nezávislí, aby za něco vážně bojovali. Odbory pro vězně existují na některých místech; v „Německu“ jsou, ve „Španělsku“ se vězni spojují jinak... ale těch, které by byly opravdu aktivní v obou místech, je velmi velmi málo.

V jakém jsi teď režimu? Máš nějaké omezení ohledně věcí, které dostáváš zvenku, ohledně času, po který můžeš mluvit s lidmi z venku, vidíš nějaké bariéry bránící informacím zvenku? Jak vnímáš úroveň podpory od lidí zvenku, přátel, rodiny? Máš nějaké zprávy ohledně dalších anarchistů ve vězení, co se děje v dalších zemích?

Mé vlastní podmínky se neustále mění... teď jsem v mnohem „volnějším“ režimu než kdy předtím. Samozřejmě v normálním vězeňském režimu jsi velmi omezen směrem k venkovnímu světu, možná můžeš dostávat poštu, politické texty nebo časopisy, ale někdy taky (např. „Německo“) nemůžeš. Kontakt a komunikace uvnitř je mnohem jednodušší, také sdílení informací, ma-

teriálů, atd... Já jsem byla vždy velmi podporovaná, ale většina vězňů (také občas političtí vězni) dostávají podpory mnohem méně. A byla jsem vždy v kontaktu s dalšími anarchistickými vězni, v „Německu“, „Španělsku“, „UK“, „Itálii“... takže jsem dostávala informace o těchto zemích, jaká jsou vězení a jak se tam s tím anarchisté vyrovnávají.

Změnil/upravil/redefinoval nějak čas ve vězení tvůj pohled na tvé anarchistické ideály nebo životní postoj obecně? Posunula ses někam za ty roky ve svém myšlení?

Vězení nezměnilo moje ideály, ale určitě jsem silnější ve svých přesvědčeních a mnohem víc hrdá na naše hodnoty a rozhodnutí. Daleko hlouběji jsem poznala sebe a své soudruhy, stejně tak naše nepřátele... se všemi výbornými i bolestivými zkušenostmi. A taky, i když anarchistické hnutí právě teď není zrovna nejsilnější a i když je tu všude mnoho velkých politických problémů a zmatků, jsem velice přesvědčená a šťastná za naši existenci, za cestu, kterou jsme si vybrali a vybíráme a za konflikt, který vytváříme s autoritou – jakkoliv a kdekoliv... vždy.

Je to velmi radikální postoj, a i když je to těžké, je důležité ho hájit a pokračovat.

Lisa, Briens 1- UMS, září 2019

Lisa hovoří španělsky, německy, anglicky a italsky a ráda obdrží dopisy.

Lisa Dörfer
C.P Briens I
Carretera de Martorell a Capellades, km 23
08635, Sant Esteve Sesrovires
Espana

NESTABILNÍ SPOLEČNOST A VĚZEŇSTVÍ

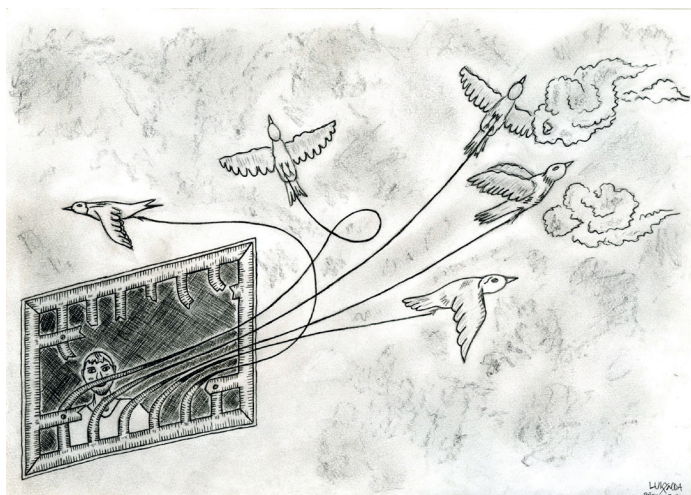
zamyšlení našeho čtenáře

Zdá se pravděpodobné, že na počátku civilizace si byli lidé rovni – v rámci své komunity byli schopni se domluvit a spolupracovat, neb jen tak se tehdy mohli uživit. Když pak klimatické změny a/nebo lidské zlepšováčky napomohly k tomu, že jedna skupina dokázala uživit všechny členy komunity, společnost se začala hierarchizovat.

Podle učení o trojím lidu jedni měli dbát o duši (kněží) a bezpečnost (bojovníci) všech, jiní měli všechny žít. Když se skutečnost zvrhla tak, že jedni především konzumovali, bavili se a lidi je živící považovali jen za přirozené lidské zdroje svého blahobytu, byla společnost v nestabilním stavu, jak potvrzuje i biolog a filozof Stanislav Komárek pod nadpisem Jak se rodí revoluce. Aby byla společnost pozdržena ve stávajícím stavu, bývali lidé zdůvodňující potřeby reforem obviňováni ze zločinu závadného myšlení, později G. Orwellem nazvaného ideozločin.

Lidé takto obviňováni, např. Jan Hus, nemohli být stavěni na pranýře nebo drženi v šatlavách (obecních věznicích), neb pranýř či zamřížované okénko šatlavy by jim nahradily kazatelny. Museli být izolováni od posluchačů a sympatizantů, např. Hus byl „pozván“ do Kostnice. Protože rebelů bylo v nestabilních společnostech hodně, dočkalo se značného rozšíření vězení jako prostředek k důkladné izolaci lidí. Přestože podle sociologa a filozofa Michaela Foucaulta byla vězení skromným vynálezem hanobným hned od svého zrodu, jen málokdy byla lidmi dobytá a zbourána jako počátkem Velké francouzské revoluce pařížská Bastila, z jejíchž zámků cel, řetězů a okovů byly vyrobeny pamětní medaile s motivem svobody.

Aby byla společnost i dnes zdržena ve stávajícím stavu, jsou vězení vydávána za zařízení obecně prospěšná při dohlížení, nápravě, trestání. Vyšlo však najevo, že i vězení slouží k tomu, aby lidské zdroje zvyšovaly „lepším lidem“ blahobyt: Investoři investovali do „nápravných zařízení“ a tlačili na držitele politické moci, aby vytvořili příznivé prostředí pro stálý růst vězněné populace; tak vznikl vězeňsko-průmyslový komplex. Česká stránka wikipedie ho popisuje slovy amerického novináře a spisovatele Erica Schlossera: „Vězeňsko-průmyslový komplex je systém

byrokratických, politických a ekonomických zájmů, které podněcují zvýšené výdaje na vězeňství. Nejsou to však jen zájmové skupiny a instituce. Je to také stav mysli. Vidina velikých peněz korumpuje národní soudní systém tím, že zaměňuje pojmy bezpečí a veřejné služby za hon za vyššími zisky. Dychtivost volených zástupců uzáko-

nit velmi tvrdou trestní legislativu, ve spojitosti s neochotou odhalit externí a společenské náklady těchto zákonů, podněcuje různé druhy finančních nekalostí. Protože zákon akce a reakce neplatí jen ve fyzice, na snahy věznit pro zisk reaguje část společnosti požadavkem nevěznit vůbec, je to neproduktivní a nespravedlivé.“

Ani případné zrušení věznic nezabrání tomu, aby byla společnost pozdržována ve stávajícím nestabilním stavu tím, že lidské zdroje jsou nuceny k „jedině správnému chování“. Že praktiky uplatňované ve věznicích přebírají i jiné složky propojené „ve všeobecné síti disciplíny a dohlížení“, upozornil i zmíněný Michael Foucault v knize Dohlížet a trestat. Orwellovu vizi, že lidé jsou sledováni skoro všude „na svobodě“ pomocí techniky, zatím snad nejlépe realizují v tzv. Čínské lidové republice (ČLR) především pomocí „bezpečnostních kamer“ a systému rozpoznávání obličejů. ČLR už připomíná „elektronický koncentrák“, ve kterém centrální moc bude mít přehled a možnost kontroly celého státu prakticky v reálném čase. Že už i u nás „muži zákona“ chtějí doplnit „bezpečnostní kamery“ systémem rozpoznávání obličejů, potvrdil i veřejnoprávní rozhlas. Necháme to tak?

fr

Doplňující odkazy:

cs.wikipedia.org/wiki/Vězeňsko-průmyslový_komplex
Věznění je nespravedlivé a neproduktivní a věznice jako takové by měly být zrušeny, zní z americké Brownovy univerzity: <https://www.campusreform.org/?ID=14019>
O snaze udržet si moc za pomoci elektronické identifikace a trvalého existenčního strachu lidí: <http://www.prvni-zpravy.cz/sloupky/elektronicke-tabory/>
<https://dvojka.rozhlas.cz/vaclav-maly-nemuzeme-na-ukor-bezpecnosti-ztracet-pravo-na-soukromi-8119958>

ROZHOVOR S IWOC O ORGANIZOVÁNÍ PRACUJÍCÍCH VĚZŇŮ

Organizační výbor uvězněných pracovníků (Incarcerated Workers Organizing Committee – IWOC) je struktura v rámci organizace Průmysloví pracující světa (Industrial Workers of the World – IWW), jež se zabývá podporou pracujících, kteří se již sami organizují za zdmi vězení. IWOC funguje na území USA a Velké Británie, ale její strategie jsou jistě použitelné všude. Chtěli jsme se dozvědět více o tom, jak se malé skupině podařilo sdružit stovky vězňů a podporovat velké akce. Přinášíme proto překlad rozhovoru, který původně vyšel na webových stránkách itsgoingdown.org.

Jak došlo ke vzniku IWOC? Jaká byla inspirace pro skupinu?

Vězni bojují za právo na odborovou organizaci pravděpodobně tak dlouho, jako jsou aktivní mimo vězňice. V sedmdesátých letech tato snaha dosáhla vysoké úrovně. George Jackson a mnoho dalších obhájců vězněných agitovalo za právo na sdružování. Nakonec v roce 1977 Nejvyšší soud USA rozhodl v případě odborového svazu vězněných v Jones v Severní Karolíně, že právo vězňů na organizaci odborů není chráněno podle první novely ústavy.

Nejvyšší soud samozřejmě vězněné nezastavil. Snahy o organizaci pokračovaly a v posledních deseti letech došlo k nárůstu organizování vězněných a také k různým protestům. Během zastavování práce v Georgii v roce 2010, kalifornských hladovek i akcí organizovaných Free Alabama Movement (Hnutí Svobodná Alabama) se ukázalo, že se lidé navzdory rozhodnutí Nejvyššího soudu organizují jako třída. Základní složky odborového svazu vězněných existovaly již tehdy, když se Lee Wood, autor knihy *Vězeňské otroctví*, obrátil s podporou na Hnutí Svobodná Alabama. Náš přítel Lorenzo Kom'Boa Ervin, propuštěný politický vězeň, černý panter a zakladatel Černé autonomní federace, podrobně popsal, jak by jednotný přístup mohl být prospěšný. V těchto kampaních ale chyběla vnější podpora.

Vytvořili jsme Organizační výbor uvězněných pracovníků (IWOC), abychom se pokusili tuto potřebu vyřešit. V té době byla realita skutečného spojení vězňů s odbory pro několik z nás zcela nová. Byli jsme původně požádáni o pomoc s kampaní FAM (Free Alabama Movement). Postupem času jsme ale rozšířili oblast působnosti z pouhé podpory na skutečný vývoj plánů, abychom usnadnili odborové organizování vězňů. Bylo to velmi vzrušující.

Můžete vysvětlit motivaci organizovat vězně v rámci IWW? Jaké jsou „pro a proti“ této organizační metody?

Myšlenka jít do věznic a organizovat se na pracovišti není nová. Již George Jackson a další pracovali na tomto přístupu. V zásadě, když hovoříme o pracovních záležitostech vězněných, hovoříme o budování masového hnutí pracujících třídy. Jednou z motivací je dát pracujícím lidem důvod, aby se starali o vězně, čímž spojí hlavní části populace dohromady pro některé společné cíle.

Věříme, že nejlepším způsobem, jak dosáhnout změny, je posílit ty, kteří jsou utlačováni, a zorganizovat se způsobem, který posiluje moc těchto lidí. Ve věznicích, stejně jako ve zbytku kapitalistické společnosti, nemůže nic fungovat bez práce a souhlasu. Proto spolupracujeme s vězni, kteří se organizují, aby zaútočili na tento nátlak – na jejich práci nebo souhlas.

Navíc požadavky na zlepšení podmínek – jako jsou minimální mzdy, kvalitní jídlo, přístup k dobrým zdravotním službám, vzdělávací programy atd. – zvyšují sociální náklady věznic na úroveň, kterou stát pravděpodobně nebude chtít platit, zejména v éře rozpočtových škrtek.

Výhodou toho je možnost – pokud také budujeme vnější masové hnutí – významně se posunout směrem ke zrušení vězeňského systému. Existují jistě určité komplikace, včetně spolupráce s lidmi s různými politickými přístupy a vědomím, ale to je součást naší činnosti.

Vězni se nesmějí organizovat. Pouhým přihlášením do odborů (nebo jiné organizace než náboženské sekty) čelí možnosti zařazení na seznam skupin bezpečnostních hrozeb, což může narušit jejich úroveň zabezpečení a šance na předčasné propuštění. Z tohoto důvodu IWOC nemá oficiální členství, jako by to bylo v tradičním svazu. Někte-

ré z rutinních procesů IWW se za těchto okolností nepoužijí, ale učíme se, jak se přizpůsobit a obcházet to.

IWW má mnoho členů, připravené zdroje a známou historii militantního organizování pracující třídy. Požadavky a potřeby vězňů v boji se v jednotlivých zemích však velmi liší a závisí to na úrovni bezpečnosti. Vytvořením organizace, spíše než jen reagováním na každou individuální situaci, jsme schopni vyvinout osvědčené postupy, porozumět rozdílům v různých bojích a poskytnout spolehlivou podporu. Spíše než abychom reagovali na situace, které DOC nebo vlády vytvářejí, anebo které spontánně vybuchly, pomáháme vězňům vytvářet situace, kdy mají větší výběr taktik a cílů. Ano, to zahrnuje i vyjednávání o částečných řešeních nebo „reformách“, ale doufáme, že tyto reformy vězně spíše posílí, než aby je uklidnili. Uvěznění lidé žijí v podmínkách těžké deprivace, která může každodenní život neuvěřitelně ztížit. Pokud budou bojovat za věci, jako je základní výživa nebo mýdlo, budou mít lepší předpoklady k boji za svou svobodu.

Masové uvěznění je také v nabídce reformistů. Prezidentští kandidáti hovoří o reformě vězení. Van Jones a bratři Kochové vytvořili „dvoustrannou koalici“, která bude prosazovat změny tohoto systému, změny, které však sledují priority vládnoucí třídy. V průběhu organizování a posilování moci vězňů vyprávíme příběh těchto oportunistických politiků a lobbistů. Přichází reforma a IWOC dělá, co může, aby odrážela priority a časovou osu vězňenských komunit spíše než vládnoucí třídy.

Jak IWOC začal registrovat členy IWW?

Vytvořili jsme literaturu a poslali ji spolu s žádostmi o členství. Na internetu je spousta textů od vězňů, k nimž často nemají přístup lidé uvnitř. Jakmile jsme do věznic poslali pár věcí, slovo se šířilo jako požár. Věznění mají často spoustu času na skutečné rozjímání o věcech a mnozí chtěli kolektivizovat své boje a spojit je s okolním světem. Nebylo těžké vyvinout mezi lidmi porozumění toho, kdo jsme, a dostat se na společnou palubu. Kromě toho se literatura často dostávala k sociálním lídrům, takže došlo k několika případům hromadných registrací, kdy jeden vězeň viděl potenciál v organizování se v rámci IWW a sdílel to se svými přáteli.

Jak se rozšířilo členství v různých věznicích?

V tuto chvíli ani nevíme, kolik vězeňských zpravodajů, publikací a individuálních dopisů mezi vězni propaguje IWOC. Anthony Rayson z South Chicago Zine Distro byl jedním z prvních, kdo začal odesílat informace IWOC se svými ziny. V několika knihách o věznicích se také šířily naše informace. Vězni nám píšou, sdílejí jména všech svých přátel a kontaktní informace. Žádají nás o zaslání dalších informací.

Bylo obtížné držet krok s poptávkou a náklady na poštovné jsou jedním z nejvíce omezujících faktorů. Vytvořili jsme fond, v naději, že naše komunita může pomoci pokrýt tyto náklady.

Došlo k pokusům vězeňských úředníků blokovat působnost IWW, zabránit tomu, aby do vězení pronikala literatura nebo potlačit organizování uvězněných přátel? Jak na to reagujete, pokud k tomu dojde?

Snažíme se být aktivní proti vyloučení pošty. Některé časopisy, které posíláme, mají na vnitřní straně „za svobodu projevu“ pro vězeňské poštovní místnosti. Tam se citují právní precedenty, které říkají, že nemohou blokovat věci jen proto, že se jim nelíbí. Někdy je pošta i tak stále odmítána. Zdá se, že často záleží na personálu poštovní místnosti a možná na tom, co jedli k snídani nebo tak něco. Pokud jde o prosazování pravidel, vězeňský personál je často velmi svévolný a nepředvídatelný. Někdy nevynucuje pravidla, která existují, jindy na místě vytvoří nová pravidla. Co řekl Nejvyšší soud USA o výkonu trestu smrti? Něco poetického, jako „státy mohou lidi zabíjet, pokud to nedělají podivným a nechtěným způsobem“. No, pokud to dokážeme říct, bezohlednost je pro věznic jakýmsi standardním postupem, takže pochybujeme, že popravy vždy splňují tyto podmínky.

Pokud jde o naši právní ochranu, to je také dost divné. Chápeme to tak, že vězni nemají právo vstoupit do odborů v zemích, kde to bylo zakázáno, ale máme právo zaslat jim odborovou literaturu. Některé státní věznic mohou monitorovat příchozí poštu z důvodu pašování, nikoli věci, které vězni odesílají. Zákon nedokáže dokonale mapovat realitu.

Pokud mají lidé zájem o distribuci vzdělávacích materiálů vězňenským, rádi bychom se podělili o další techniky, které jsme objevili. Stačí, když nám napíšete na iwoc@riseup.net. Hlavní problém přišel se zavedením našeho zpravodaje Incarcerated Worker. Skutečně se snažíme mírnit, ale je těžké utišit takové vášnivé hlasy jen pro rozmary cenzurního personálu poštovních úřadů. Až do tohoto okamžiku, když to odmítnou, jen projdeme oficiální kanály, abychom si stěžovali. Ještě jsme nezačali zkoumat soudní proces prvního dodatku nebo nic jiného, ačkoli jsme slyšeli, že to může fungovat.

Jak se přijímají rozhodnutí v rámci IWOC, pokud jde o organizaci nebo o vydávání publikací? Jak koordinujete aktivitu mezi lidmi, kteří jsou uvězněni a těmi venku?

Mám pocit, že kdybych byl externím organizátorem, pracovní pozice by byla něco jako „sekretář“ nebo „adminis-

trativní asistent“. Často nejsme ničím jiným než kanálem pro komunikaci mezi vězňeny, pouze příležitostně se zabýváme strategií. Musíme dělat věci, jako jsou návrhy tiskových zpráv, a rozhodovat se, když čas neumožňuje rychlou komunikaci s lidmi zevnitř. Snažíme se ale zajistit, aby tato rozhodnutí a prohlášení odpovídala tomu, co jsme slyšeli od vězňů, a ne našim osobním myšlenkám nebo pocitům.

Téměř všechny interakce probíhají prostřednictvím „šnečí pošty“. Je to pomalá, ale plodná činnost. Rozhovor, který může trvat minuty při osobním kontaktu, takto může trvat týdny. Někteří členové ve vězení mají různé množství telefonního přístupu, takže i to je užitečné. Lidé nás často povzbuzují, abychom používali e-mailový systém věznice. Jenže součástí toho, proč vězení tyto věci používají, je to, že ukládají text korespondence ve formátu prohlédávacím podle klíčových slov, což jim usnadňuje monitorování a ukončení komunikace.

Externí podpůrný tým je teď opravdu docela malý, takže je to neustálá výzva, aby se věci pohybovaly. Naši lidé jsou ale odhodlaní. Jsme připraveni na tento zdlouhavý proces.

Jakou roli v činnosti IWW má FAM?

FAM je nedílnou součástí všeho, co děláme. Spolupracujeme s nimi již několik let a děláme vše pro to, abychom podpořili jejich úsilí. Literaturu FAM zahrnujeme do mnoha našich mailerů a nyní existují vězni v několika dalších zemích, kteří přijímají organizační strategii, jak je uvedena v eseji „Let the Crops Rot in the Fields“. Existuje také Free Virginia Movement a Free Ohio Movement. A pak je zde hnutí v Texasu, kde vězni přistoupili k plnému zastavení práce před vypracováním prohlášení nebo zákonů o svobodě.

Posíláme také zprávy o povstáních a incidentech odporu. Vždy se snažíme spojovat vězně, aby mohli bojovat společně.

Co vidíte jako potenciál hromadného organizování uvězněných pracovníků?

Zrušení otroctví a kapitalismu. Opravdu věříme, že vězení je lepidlo, které drží celý tento pokřivený dům z karet pohromadě. A budeme rádi, když uvidíme, co se stane, když někdo to lepidlo odstraní. Také když jsou požadavky takové, jako „chceme jíst pořádné jídlo“, „přestaňte nás mučit“ a „už nebudeme vašimi otroky“, tak to opravdu vede k podílu na křehké legitimitě americké demokratické vlády. Liberálové a politici často odmítají názor, že otroctví pokračuje v amerických věznicích, ale když jsou věznice v krizi, musí se dívat blíže a vidět, že je to pravda.

Stejně jako v jakémkoli jiném místě boje bude i zde snaha o reformu, aby se pokusili tuto krizi potlačit. Mnoho vězňů se s těmito reformami zklidní, zatímco jiní budou i nadále bojovat za úplnou svobodu. Rozdíl je v tom, že vězení nemohou běžet bez otroctví a mučení, takže i ty nejzákladnější reformy mohou znamenat pokračování v krizi.

Zmínili jste se, že „vězení je lepidlo, které drží celý tento pokřivený dům z karet pohromadě“, ale připomněl jsem si něco, co Alfredo Bonnano vyslovil v některých svých spisech o vězení:

„Nesouhlasím s abolicionistickým postojem, ne proto, že chci vězení, ale protože nesouhlasím s postojem, který chce zrušit část celku, kterou nelze odříznout. Jinými slovy, nemyslím si, že je možné mluvit o zrušení na rozdíl od útoku. Nemyslím si, že je možné navrhnout platformu pro zrušení jednoho aspektu kontextu, který je organicky neoddělitelný. Nesouhlasím s návrhy na zrušení soudnictví, protože pro mě takové návrhy nedávají smysl; nebo zrušit policii. To znamená, že jsem pro soudnictví nebo policii. Stejně tak nesouhlasím se zrušením státu, pouze s jeho zničením.“

- Alfredo Bonnano, Vězněný

Jak jsem to četl, jde o to, že zrušení věznic odděleně od všech ostatních aparátů nadvlády nás ve skutečnosti nezbaví nadvlády, kterou chceme zničit. Zdá se, že na základě vaší odpovědi s tímto tvrzením nesouhlasíte, chtěli byste to propracovat?

Mám podezření, že „abolicionistická pozice“, o které Bonnano hovořil, je velmi odlišný abolicionismus, než jaký si IWOC a naši spojenci představují. Zrušení věznic, které ponechává stát nedotčený, může být v Evropě vážnou pozicí. Tady v USA jsem slyšel jen okrajové akademiky, kteří zaujali toto postavení.

Kdykoli jsem slyšel IWOC, InCite nebo jakoukoli seriózní americkou abolicionistickou organizaci hovořit o zrušení vězení, zahrnuli policejní práci, soudy, probaci, státní justici atd. jako součást průmyslového komplexu věznice, část toho, co má být zrušeno. Neoddělují vězení od celku. Naše odpověď, že „vězení je lepidlo“, předpokládá, že vězení je životně spojeno se všemi ostatními aparáty nadvlády. Závisí na vězení, takže pro nás je útok na legitimitu vězení prostředkem ke zničení státu nebo alespoň k jeho erozi. Jsme anarchisté, tj. nepřátelé státu a zaměřujeme se na vězení, protože hledáme nejslabší místa v brnění našich nepřátel. Rovněž uznáváme, že zničení věznic znamená nutně zničení státu a že jakékoli organizace, které se zabývají zrušením, by měly organizovat zrušení všech systémů, které bychom si mohli přát zničit: věznice, kapitalismus, bílá nadvláda, patriarchát atd.

Jaké jsou hlavní výzvy, kterým ve své činnosti čelíte? Jak bojujete proti rasovým divizím ve věznicích?

Hlavní výzvou je zapojit lidi zvenčí. Jedná se o pomalý, tichý a únavný proces. Jak jsem již řekl, jednáme podobně jako administrativní asistenti. V tom procesu je jen málo krásného, pokud nemáte takovou představitost, která dokáže najít krásu v papírování. Je to také emočně náročné. Mnoho lidí čte dopisy vězňů, kteří jsou mučeni, zavřeli je a nikdy se nevrátili. Jiní uvíznou v psaní komplikovaných osobních dopisů pouze několika jednotlivcům, než aby pracovali rychle, aby navázali co největší počet kontaktů. Pokud jste pozorovali politické vězně nebo s nimi spolupracovali prostřednictvím skupin jako Anarchistický černý kříž, určitě jste slyšeli příběhy nelidských deprivací, ke kterým může dojít ve věznicích. Při činnosti s IWOC uvidíte, jak všudypřítomné jsou tyto tragédie. Americká advokátní komora před několika lety zveřejnila čísla a mnoho lidí ve vězení nebylo souzeno. V tomto systému neexistuje spravedlnost a je zde mnoho utrpení. Dávejte pozor při kolektivní akci, abyste se nestali úplně robotičtí a automaticky nereagovali na každé písmeno, protože 80 % z nich by vám mohlo zlomit srdce nebo uvařit mozek, pokud vás pohltnou, co je těžké jako peklo.

Zevnitř se zdá, že výzvy jsou podobné. Lidé si stěžují na vězeňskou apatii. Obecným tipem většiny lidí ve vězení, je držet hlavu dolů a dělat si čas, nebo si stát za svým tam, kde je to možné, bez ohledu na to, jakou platíte cenu. Existují různé formy odplaty od drobného obtěžování až po izolaci a bití nebo přímé mučení.

Rasismus se ve vězení liší. V USA existují nejméně tři druhy rasismu. První je ten druh, který většina z nás zná zvnějšku: „barevně slepí“ lidé, kteří by nikdy nepoužívali N-slovo a kteří by mohli dokonce důkladně prozkoumat své předsudky a mikroagresi proti ostatním, ale nikdy by své tělo ani svůj čas neposkytli někomu, kdo je zbit nebo zabít. Druhým druhem jsou zjevné nacisty. Potetovaní členové árijských gangů, kteří mají bizarní a odporné představy o tom, kdo je zodpovědný za jejich třídní postavení a osobní potíže. Vězení jsou plná těchto lidí, ale slyšeli jsme mnoho příběhů o nich, jak naskakují, když bachař kope černé lidi nebo je mučí v cele. Za určitých okolností jsou ironicky lepší spojenci než ti se svědomím liberálů. Třetím druhem rasismu je systémový rasismus, který pokračuje v institucích bílé nadvlády, které jsme zdědili z historie otroctví a genocidy. Zdá se, že nebílí vězni často dokážou porozumět tomu, jak využít nepříjemnou spolupráci s druhým typem rasismu, aby čelili tomu třetímu, a my se k tomu snažíme připojit.

Koordinace napříč rasami a liniemi gangů byla rysem posledních větších hnutí vězňů. Bylo to v seznamu požadav-

ků vycházejících z Georgie, v dohodách o ukončení nepřátelství od vůdců gangů během kalifornských hladovek a na pozadí dalších aktivit. Není však přesné používat výrazy jako solidarita nebo jednota k popisu těchto věcí, i když v některých případech vězni používají tento jazyk. Třeba jako během povstání v Lucasville v roce 1993, kde vězni malovali na stěnách okupovaného bloku nápisy „jednota odsouzených“, „černí a bílí společně“ a dokonce i „odsouzená rasa“. Výstižnější je strategická koordinace proti společným nepřátelům. Byli také vězni, kteří tuto strategii odmítli a odsoudili vnější příznivce, kteří ji přijali. Ale v IWOC o tom nebyly žádné strašlivé spory.

Diskutovali jste o nutnosti zapojit více lidí do podpory bojů vězňů IWOC nebo FAM a do rozšíření dalších formací? Jak by to ale vypadalo z vašeho pohledu? Jak si myslíte, že ve městech, kde není přítomna IWOC, by se lidé, kteří chtějí projevit solidaritu, měli organizovat, aby podporovali vězněné lidi?

Zjistili jsme, že strategie FAM popsaná v části „Let the Crops Rot in the Fields“ je docela přesvědčivá. Budujte vztahy s vězni, získajte informace o bojích, které se mohou rozhodnout spojit nebo je napodobit. Dále je možné vytvářet vztahy s přáteli a rodinami vězňů, mobilizovat a demonstrovat vnější úroveň podpory – například shromážděním solidarity v McDonalds, nebo například rušením telefonních linek podpůrnými voláními nebo jiným způsobem, aby správa věděla, že vězni se nebojí, že už nebudou mít tak snadné přistupovat k typickým rutinním represím.

IWOC má infrastrukturu a zkušenosti s děláním těchto věcí. Hodně se učíme a vyvíjíme řadu osvědčených postupů, které mohou podpořit odpor vězňů. Jsme rádi, že můžeme spolupracovat s lidmi, kteří nejsou členy IWOC, nebo pomáhat lidem poznat zkušenosti IWOC a zapojit se přímo.

Kontakty IWOC – Velká Británie
iwoc.iww.org.uk
iwoc@iww.org.uk
IWW, PO Box 5251, Yeovil, BA20 9FS

Kontakty IWOC – USA
incarceratedworkers.org/
iwoc@iww.org

Rozhovor byl redakčně zkrácen.
zdroj: <https://itsgoingdown.org/organizing-prisoner-class-interview-iwoc/>

POZNÁMKY K VĚZEŇSKÝM PODMÍNKÁM

Na následujících řádcích publikujeme poznámky, které ve stručnosti popisují běžné vězeňské podmínky v tzv. České republice. Sepsal je člověk, který prošel několika věznicemi a pravděpodobně v nich ještě dlouhou dobu nedobrovolně bude trávit čas. Abychom mu v jeho situaci nezpůsobili další komplikace, nezveřejňujeme jeho jméno. To samé platí o jeho manželce, která také přispěla svými poznámkami.

Jídlo

Je všeobecně známo, že odsouzení si jídlo kupují, neboť dozorcí dle svých potřeb dozorují výdej stravy tak, aby vždy zbylo nejlepší pro jejich žaludky, a ti, kteří kouří, tak aby měli vždy z výdělku cigarety. Ingredience – suroviny se vždy kupují čarovnou hůlkou a tedy vždy nekvalitní s končící lhůtou trvanlivosti. Každý proviantní pracovník má podivné účetnictví a příjmové doklady. Strava je nekvalitní z důvodu nekvalitních surovin. Odsouzení k dlouhému trestu požívají stravu, která podlamuje jejich zdraví.

Nákupy

Vězeňské kantýny jsou předražené až o 100%. Pokladní bloky se nevydávají. Odsouzení dostávají jakousi účtenku, z které ale není jasné, co bylo zakoupeno.

Ošacení

Odsouzení si musí ošacení – vězeňský stejnokroj – dokupovat, neboť zcela účelově při nástupu na výkon trestu dostávají ošacení snižující jejich důstojnost. Je to oblečení značně obnošené, špatné velikosti atd. Odsouzený je nucen pracovníkům ve skladu dávat cigarety nebo kávu, čímž uspokojují vedoucího skladu, většinou bývalého dozorce. Pokud chce odsouzený vyprat vězeňský stejnokroj, tak použije umělohmotný kýbl, mazlavé mýdlo a pomáhá si zvonem, který se používá na tlakové čištění odpadu.

Matrace

Matrace se skládají ze tří dílů molitanu, který je potažen umělou koženkou, která bývá různě poškozena.

Tyto matrace nemají žádné označení o atestu hygienické nezávadnosti.

Hygiena

Ve většině věznic jsou toalety vedle společných sprch, které se podobají těm v koncentračním táboře. Sprchy nejsou odděleny. Pět toalet většinou používá sto lidí. Hygienické prostředky na čištění toalet se většinou vydávají ve velmi omezeném množství, neboť pracovníci věznic si ze zásob obstarávají prostředky pro vlastní domácnosti. Hygiena při velkém počtu odsouzených na malém prostoru nemůže být vyhovující.

Kuřáci a nekuřáci

Kuřáci nebývají odděleni od nekuřáků. Celý den tedy nekuřáci inhalují tabákový dým a věznicí tím přehlíží skutečnost, že jsou tím diskriminováni. Nekuřák nemá možnost dosáhnout změny, neboť samotné Ministerstvo spravedlnosti a Generální inspekce bezpečnostních sborů stížnosti zámítají jako nedůvodné.

Program zacházení

Tzv. program zacházení podepisují všichni odsouzení, neboť je to povinnost. Žádný takový program v mnoha věznicích neexistuje. Bývá to snůška lží, pod kterou se podepisuje vychovatel, který nemá zájem pomáhat odsouzeným a seznamovat se s jejich problémy. Velké množství odsouzených nikdy nevidělo speciální pedagogu, přestože oni mají hlavní slovo při přeřazování do I. diferenční skupiny, do mírného režimu „B“ a při dalších úkonech.

Lékařská péče

V mnoha věznicích jsou lékaři, kteří nemají uplatnění v civilním životě, neboť jejich schopnosti jsou nevyhovující. Do věznic chodí pracovat, protože zde mají vysoký plat a malou zodpovědnost. Poskytují tam průměrnou i podprůměrnou lékařskou péči. Odsouzený nemůže nahlížet do lékařské dokumentace a lékaři tedy průběh vyšetření zaznamenávají, jak potřebují. V některých věznicích jsou přítomni v ordinacích dozorcí, kteří svévolně zasahují do vyšetřování pacientů. Léky se dostávají i s týdním zpožděním, protože ve věznicích nejsou dostatečné zásoby.

Návštěvy

Odsouzení by měli být se svou rodinou a přáteli v co nejčastějším kontaktu, neboť po propuštění jim tyto kontakty pomáhají začlenit se do společnosti. Ve věznicích se ale děje opak. Odsouzení mají návštěvy 1x měsíčně tři hodiny. Návštěvy probíhají mezi dvěma stoly – tedy odděleně zhruba s metrovým rozstupem. Každá věznice kontroluje příchozí návštěvy. Odsouzení jsou vyslékáni do naha a očicháváni psy. Oblečení je kontrolováno dozorcí, a to jak při příchodu na návštěvu, tak při odchodu. Někdy i během návštěvy, kdy jsou odsouzení po hodině a půl odvedeni na WC, kde jsou znovu kontrolováni. Odsouzeným je odepřena možnost fyzického kontaktu s rodinou.

Návštěva z pohledu manželky vězněného

Už jen vstup do budovy je děsný. Po předložení dokladu a navštívenky

vás pošlou do malé místnosti, kde jsou skříňky, pár stolečků a židliček. Jsme tam namačkáni a čeká se většinou až tam budou všichni návštěvníci. Pak nás konečně vyzývají a jdeme do návštěvní místnosti. Většinou tak až kolem 13.15, i když návštěvy jsou od 13. hod.

Mezi námi jsou dva stoly, takže nějaké uvítání nehrozí. Maximálně políbení, protože se dál nedostanete. Z obou stran vedle vás sedí další lidi. Není možné si něco říct. A když odcházíme, pokud tam není někdo rozumný, nemáme možnost se ani obejmout, protože se dozorcí postaví do uliček.

VÝZVA KE SPOLUPRÁCI

VÝZVA KE SPOLUPRÁCI

VÝZVA KE SPOLUPRÁCI

Tímto chceme oslovit kolektivy i jednotlivé osoby s několika tipy, jak je možné podpořit projekt časopisu Díra ve zdi.

1

Můžeme vám dodat nějaké výtisky a vy je můžete rozdat venku nebo zaslat lidem do vězení.

2

Vy nám můžete poskytnout adresy na vězňené osoby a my jim Díru ve zdi pošleme. Nejde nám jen o tzv. politické vězně, ale o všechny vězňené lidi. Jelikož je časopis v českém jazyce, orientujeme se primárně na české vězňence.

3

Můžete projekt podpořit finančně nebo materiály k otištění v dalším čísle.

4

Můžete šířit informace o Díře ve zdi na internetu a ve svém okolí.

SVĚTLONOŠ

V RUCI MU POCHODĚN VLÁLA,
V OČÍCH MĚL ZVLÁŠTNÍ SVIT
MĚL VÍRU V SEBE SAMA,
NEZMĚRNOU TOUHU ŽÍT
KOLEM SEBE MĚL SVĚTLO,
VÍRU, BEZMEZNOU LÁSKU
ODHODLÁN ZMĚNIT SEBE
A VYHRÁT S ĎÁBLEM SÁZKU
BYL BOJOVNÍKEM SVĚTLA
A ZABIJÁK BEZNADĚJE
ZPLODIL SE Z ČISTÉ LÁSKY,
Z TĚ KTEROU VESMÍR PĚJE
NESKRÝVAL SVOJE CITY
A MĚL RÁD NAHOTU
SVÝM MOCNÝM KRÁSNÝM
SVĚTLEM POHLTIL TEMNOTU
MĚL KRÁSNOU ČISTOU DUŠI
A Z VÍRY PEVNÝ ŠTÍT
ZA PRÁVA SVÁ I JINÝCH
BYL ODHODLÁN SE BÍT
KRÁČEL VZPŘÍMENĚ SVĚTEM,
ROZDÁVAL RADOST VŠEM
MILOVALI HO DĚTI,
MILOVALA HO ZEM
ON KÁZAL VŽDY JEN LÁSKU
A ŠÍŘIL DOBROTU
UNIVERZÁLNÍ PRINCIP BYTÍ, NI-
KOLI SAMOTU
PAK DOŠEL K CÍLI CESTY,
TAM KAM CHTĚL VŽDY JÍT
UŽ NEZRODIL SE ZNOVA
A ZJISTIL CO JE BÝT

Remízkář, věznice Jiřice

DOPISY Z VĚZEŇSKÝCH CEL

Redakci bylo doručeno několik úvah od vězňených lidí. V tomto čísle je zveřejňujeme v plném znění. Považujeme je za autentické vyjádření postojů těch, kterých se téma vězeňství bytostně dotýká. Zároveň se ale v některých částech výrazně rozcházejí s naším pohledem. Chceme zde nastínit, jak tato témata vnímáme my. Ne, abychom autory textů zavrhli. Naopak proto, abychom je i ostatní přizvali k diskuzi.

Předností zaslaných příspěvků je, že jde o snahu vězňených reagovat na podmínky, které vnímají jako nespravedlivé a nedůstojné. To je dobrý předpoklad toho, aby se daly věci do pohybu směrem k řešení. V představách toho, co řešení znamená, se však náš pohled výrazně liší. Z úvah jde cítit silná tendence ke ztotožnění se s identitou vězně a k přijetí vězeňského systému jako něčeho správného. Navržená řešení pak zůstávají na terénu samotného vězeňství, jako by stačilo jen dojít k úpravám jeho vnitřních pravidel a z vězení se pak stala smysluplná instituce. Jenže tou podle nás nemůže být. I když některé úpravy vězeňského řádu, struktur věznic nebo přístupu soudů mohou zlehčit situaci vězňených, nic z toho nezmění základní podstatu těchto institucí. Neztotožňujeme se s představou, že věznice a trestní systém jsou společenskou nutností nebo dokonce nástrojem k docílení spravedlnosti. Myslíme si,

že v mnoha ohledech problémy společnosti spíše způsobují a násobí. Za žádoucí tedy spíše než reformu vězeňství považujeme jeho zrušení, souběžně se zrušením společenských vztahů, které vytvářejí živnou půdu pro bujení zločinnosti. Mluvíme o nezbytnosti dalekosáhlých společenských změn, které představují takové kroky jako rozchod s kapitalistickým systémem a státním zřízením v jakékoli podobě. V tomto příspěvku není prostor pro podrobný popis takových vizí. Je pro nás ale důležité zmínit, že o nich uvažujeme, a chceme je sdílet s těmi, kteří o to projeví zájem.

Na mušku naší kritiky si nebereme jen systém v jeho abstraktní rovině, ale i jeho konkrétní dílčí části. Tak jako třeba práci, jejíž kritice jsme se věnovali ve větší míře už v minulém čísle. O vězeňství je také často uvažováno jako o nástroji takzvané resocializace. Ostatně i samotní příspěvatelé z věznic o něm takto uvažují. Je dobré si však položit otázku, co taková resocializace představuje konkrétně. Podle nás velmi často podřízení se pravidlům, která jsou nespravedlivá a přijetí role poslušných občanů, kteří se neohrazují proti tomu, že jsou vykořisťováni zaměstnavateli a utlačováni politiky či úředníky. Pokud resocializace znamená toto, pak není o co stát.

SYSTÉM ČESKÉHO VĚZEŇSTVÍ

Zásadní problém vidím v práci, že nejsou věznice pouze pro prvotrestané a totálně katastrofický systém s prací s drogově závislými vězni, resp. ústavní léčení. Dále vidím problém i v počtu vězňů na pokojích / celách.

Práce: Můžu srovnat systém se SRN, kde jsem byl dva a čtvrt roku, než jsem byl převezen do ČR. Můžu jednoznačně říct, že faktor práce je zásadní pro to, aby si člověk buď zachoval své pracovní návyky anebo aby se aspoň přiblížil k tomu si je vybudovat.

Odvola bych se na vyjádření hlavního psychologa (či psychiatra) z věznice Ruzyně, které bylo zveřejněno v České televizi, kdy se dotyčný odborník zmínil o tom, že ve vězení jsou vytvořeny podmínky zcela odlišné od toho, jak se žije venku. Člověk je úplně vytržen z reality, hosený do prostředí, kde vládne určitá hierarchie podobná té, která vládla světem někdy ve středověku. Pro představu laika – po propuštění je to asi tak, jako by vás posadili do letadla s igelitkou a vysadili na druhé straně světa.

Zarážející je na tom to, že o tom víme, ale tváříme se vlastně lhotejně. Pokud vězňům vytvoříme podmínky ve vězení takové, které se podobají reálnému životu venku, bu-

deme mít větší šanci pro resocializaci. Jsem přesvědčen o tom, že pokud vězeň bude pociťovat pouze určité omezení na svobodě, tzn. že jeho pohyb bude omezen pouze na určitou rozlohovou výměru, ale jinak budou jeho běžné pracovní a sociální návyky zachovány, anebo nově vybudovány, tak především u dlouholetých trestů nemusí být návrat do společnosti tak dramatický.

Námitka, že jde spíše o ochranu společnosti před pachatelem než o resocializaci, je zavádějící a troufám si tvrdit, že i pro daňového poplatníka kontraproduktivní. Tato námitka se dá též vyložit jako pouhé oddělení trestné činnosti. Jsou soudci, kteří toto rádi používají, ale mně to přijde zcela zvrácené. Tím, že by musel každý pracovat, jinak by byl sankcionován a bylo by mu ukládáno aspoň 70% částka z platu na úložné do doby, než by si nastřádal zákonem určenou částku, bychom docílili toho, že by vězeň byl motivován a nešel by na ulici s holým zadkem. Tohle by prospělo všem mnohem víc než nějaké kázeňáky či pochvaly nebo spaní na postelích a ustlané postele a další podobně nesmyslná „hovna“. V 21. století v civilizované zemi (v televizi na demonstracích vidím transparenty, že patříme na západ) mi to připadá naprosto zvrácené. Upřímně nechápu, kdo mohl takovou „debilitu“ vymyslet.

Věznice pro prvotresty:

Je jasné, že ne každý má v úmyslu se dát pouze na tu správnou cestu a prostě jsou tu i takoví, kteří prostě budou páchat (trestnou činnost, pozn. red.) ať se děje co se děje. Právě proto by se ale takoví vězni měli vyselektovat. V prvé řadě je důležité zavést věznice pouze pro prvotresty. V Německu to mají takto zařízené a funguje to velmi dobře. Vytvoření některých oddílů či pokojů je slabé a neúčinné. Toto, spojené s prací, vytváří mnohem lepší podmínky pro návrat do společnosti, než být namíchan někde se „zvířaty“ na oddílech, kde vás šikanují a okrádají. Všichni moc dobře víme, že to není žádný „tlach“, ale krutá realita.

Většina vězňů má problémy s drogama. Český systém odpykání si nejprve trestu a poté ještě nástup na ústavní léčbu, především u dlouhodobých trestů, je absolutní nesmysl, neúčinné a totálně demotivující. Opět navážu na německý systém, kdy soud, když uzná, že to má smysl a cenu, určí přednostní výkon trestu a poté ústavní léčbu. V takovém případě se celkový trest i s léčbou "automaticky" půlí. Tzn. 6letý trest s 2letou léčbou znamená 1 rok vězení, 2 léta léčba a poté propuštění na půlku (3 léta) s dozorem. Při porušení podmínek dozoru nastává návrat do vězení a dosezení si zbytku trestu. To je dostatečně motivující. Statistiky v Německu říkají, že 1/3 se z toho úspěšně dostane, 1/3 se občas k nějaké droze vrátí a 1/3 se vrací do vězení.

*11/6/2019, Pepčovo Pelčo
Věznice Vinařice*

MĚLO BY DOJÍT K ZÁSADNÍ ZMĚNĚ SYSTEMU PODMÍNEČNÉHO PROPUŠTĚNÍ

V současné době je nesporné, že český systém vězeňství se potýká s problémem přeplněnosti věznic. Tento problém je způsoben především tím, že poslední amnestie byla vyhlášena předchozím prezidentem a od té doby ne. Dále je situace znásobena průměrnou délkou trestu, která je velmi vysoká a čeští vězni tak vykonávají i za drobné přečiny několikaleté tresty. Dalším faktorem je to, že zde je dle mého názoru zcela zastaralý systém podmínečného propuštění vězňů, kteří jsou během výkonu vzorní a tím lze předpokládat, že si vytvářejí podmínky pro řádný život i po jejich propuštění. Všechny tyto faktory, pokud se spojí dohromady, logicky vyústí v jedno jediné. Odsouzený v České republice, který dostane podmínku, následně i několik dalších podmínek, je pak odsouzen na nepodmíněný trest a po proměně podmínek může skončit na několikaletém trestu i za krádeže v obchodech. Poté, i když se ve věznici chová vzorně, dlouhodobě plní program zacházení, splní všechny podmínky pro I. diferenciací skupinu, zařídí si bydlení, příslib zaměstnání a podá, plný očekávání díky své práci na svém polepšení, žádost o podmínečné propuštění, soudce mu jednoduše vyčte minulost a pošle ho bez mrknutí oka zpátky na celu. Demotivovaný vězeň pak již totálně ochuzený o ideály vůči společnosti dovykoná svůj mnohaletý trest a s 500,- na cestovné je vypuštěn na ulici. Je nepochopitelné, jak dlouho zákonodárci tento systém ještě zachovávají. Předně, zefektivnění systému podmínečného propuštění, by zásadním způsobem snížilo problém přeplněnosti věznic a daleko více by motivovalo k práci na resocializaci. Stačilo by nastavit přece jistá kritéria, která když odsouzený splní, bude automaticky propuštěn. Poté by stačilo pouze stanovit v každé věznici komisi, která by pravidelně zasedala a splnění těchto kritérií pouze kontrolovala a ve spolupráci s probační a mediační službou nastavila následnou dohledovou službu nad propuštěnou osobou. Soudům by se tím výrazně ulehčilo a rozhodování o vězněných osobách by se přesunulo tam, kde vězně znají, a to do věznic. Soudce nedokáže totiž posoudit, zda daná osoba povede řádný život a jednotlivá rozhodnutí soudců jsou pak zcela nesourodá. Systém je nepřehledný a zkontrolovatelný.

Můžeme pouze doufat, že chystaná novela zákona trestního řádu a trestního zákona přinese změny, které naše vězeňství posunou blíže vyspělejšími zemím Evropské unie a uleví tak i přeplněným věznicím od lidí, kteří si zaslouží druhou i další šanci venku, v řádném občanském životě.

*06/2019, Miroslav Kšíř
Věznice Vinařice*

PODPORA VĚZNĚNÝCH V BOJI PROTI VĚZENÍ

Anarchist black cross (ABC) je iniciativa, která se zaměřuje primárně na podporu osob stíhaných v souvislosti s anarchistickými postoji nebo činy. Vedle toho však podporujeme i různé formy vzdoru proti vězeňsko-průmyslovému komplexu, a to i aktivity těch, kteří se neidentifikují s anarchismem. V tomto článku se pokusíme vysvětlit, proč tomu tak je.

Za svobodu všech

Naše kapacity jsou velmi omezené, což nám znesnadňuje plně podporovat každého, koho vězeňský režim postihl, i když si myslíme, že nikdo by neměl ve vězení být a všechna by měla být zrušena. Podporujeme především ty, kteří jsou nám politicky i povahově blízcí, což jsou často právě anarchisté a anarchistky. Ty upřednostňujeme, ale na ty ostatní nezapomínáme. Tam, kde je to v našich silách, podporujeme také je.

Naše skupina nesouhlasí s postojem, že by z vězení měli být propuštěny jen anarchisticky orientované osoby, případně ty ostatní, často označované za politické vězně. Bereme totiž vážně prohlášení, že dokud nejsou svobodní všichni, není svobodný nikdo.

Víme, že ve věznicích jsou často lidé, kteří se dopustili ohavných činů. Víme, ale také, že ohavné je někoho uvěznit a považovat to za ušlechtilý

akt. Navíc staletí vězeňství svou praxí prokazuje, že tento druh mučení a izolace stěží může vést k tomu, že lidé přestanou dělat zlé věci. Stačí se podívat na míru takzvané recidivy z vězení propuštěných a na to, kolika z nich vězeňská zkušenost dala impulz, aby konali ještě horší činy.

Vězeňský režim prokazatelně nevede ke snížení míry pro společnost škodlivého jednání. Tváří se jako lék, jenže on nefunguje. Navíc má mnoho vedlejších účinků. Takový pochybný „lék“ je třeba odmítnout a vězněné propustit.

Bez vězení a kapitalismu

Naše kritika vězeňství není ignorancí zlých činů. Vycházíme z předpokladu, že samotný vězeňsko-průmyslový komplex je formou organizovaného zločinu, který přispívá k zachování nebo dokonce zhoršení situace. Otevřít dveře věznic pro nás neznamená zbavit se tak rázem problematického chování. Je to jen jeden z kroků k tomu, aby mohly být uplatněny účinnější a humánnější možnosti, jak situaci zlepšit.

Pokud provinilce izolujeme v kriminálním prostředí, zaděláváme si na další problémy. Proto preferujeme se jim věnovat v rámci společenství, ve kterém se problematických aktů dopustili. Nese to jistá rizika, ale z dlouhodobého hlediska to přináší méně negativních dopadů než věznění. Zkušenosti totiž ukazují, že tvrdá vězeňská represe sice může člověka zastrašit nebo zlomit, ale stěží změní

jeho vědomí tak, aby přístě nekonal zlé věci.

Zapomínat nesmíme ani na to, že samotná povaha kapitalistické společnosti vytváří předpoklady k mnoha zlým činům. Sociální nerovnost, chudoba, odcizení, marginalizace, důraz kladený na bezohledný individualismus, výchova v duchu konkurenčního boje. To vše je současnému systému vlastní a motivuje to mnohé, aby dělali nepěkné věci. Právě proto usilujeme o revoluční proměnu společenských poměrů. Kde mizí motiv, tam nevzniká zločin.

Bez moralizování

Pokud bychom na vězněné osoby pohlíželi moralistickou optikou, jistě by nebylo mnoho těch, s kterými by se dalo solidarizovat. Viděli bychom jen všechny ty věci (a především ty zlé), kvůli kterým jsou vězněni, a přehlíželi jiné rozměry jejich života. Například to, že většina vězněných je extrémně vykořisťovanou částí pracující třídy, ze které kapitalisté ždímul ohromné zisky.

Naše perspektiva není moralistická, je třídní. Solidarizujeme s vězněnými jako s potenciálními spojenci v boji proti kapitalismu, za bezstátní a beztřídní společenství. Pokud jim vyjadřujeme solidaritu a spojujeme se s nimi ve společných bitvách, neznamená to, že tím omlouváme zlé činy, kterých se někteří z nich dopustili. Nezlehčujeme to, jen věříme, že právě společná sebeorganizace v boji může být účinným způsobem, jak mohou

své chyby reflektovat a neopakovat. Není to neplodná teorie snů. Fun- guje to. Například ve věznicích v USA vzdor proti krutému systému samotek organizují osobnosti z různých gangů. Tedy ti stejní lidé, kteří po sobě na ulicích stříleli v souladu s gangsterským kodexem a napáchali mnoho dalšího zla. Dle slov některých z nich během bojů proti samotkám se přestali vnímat na základě rasistických měřítek a politiky gangů, ale uvědomili si, že jsou členové jedné nepriviligované třídy. Je to pěkný příklad toho, jak společný boj nepriviligovaných napomáhá k třídnímu vědomí i kritické sebereflexi.

Za zmínku jistě stojí také vězeňské stávky s několikatisícovou účastí, které již několikrát proběhly v USA. Z velké části je organizují lidé, kteří

mají na svědomí dost nepěkných činů a k anarchismu mají velmi daleko. Jenže právě podporou jejich boje se naše světy mohou přiblížit. Kdybychom se v těchto situacích obraceli jen na ty, kteří se identifikují s anarchismem, znamenalo by to ignorovat naprostou většinu těch, co se již nyní organizují způsoby a s cíly, které nám jsou vlastní.

*Anarchistický černý kříž / Anarchist
black cross (ABC)
anarchistblackcross.cz*

DOBROMUFFIN

DOBROMUFFIN, LÁSKA, POKORA, VÍRA
DOBROMUFFIN, V DOBRU JE NEHORÁZNÁ SÍLA
DOBROMUFFIN, NEBOJ SE, BUĎ OTEVŘENÝ
DOBROMUFFIN, VESMÍR TI VŠECHNO SDĚLÍ
DOBROMUFFIN, BYL TU, JE A VŽDYCKY BUDE
DOBROMUFFIN, CÍTÍŠ HO ÚPLNĚ VŠUDE
DOBROMUFFIN, A BUDEME SE MÍT RÁDI
DOBROMUFFIN, UŽ NAVŽDY KAMARÁDI
VŠICHNI JSME JEDNO A Z TŘESKU POCHÁZÍME
V HLOUBI SVÉ DUŠE TO VŠICHNI DOBRĚ VÍME
NEBOJ SE, UKAŽ TO A ZMÁČKNI SPOUŠŤ
SVĚTLA SE ROZSVÍTÍ, OPUSTÍŠ POUŠŤ
DOBROMUFFIN, PŘETVÁŘKA NEMÁ ŠANCI
DOBROMUFFIN, SPOLEČNĚ V JEDNOM TANCI
DOBROMUFFIN, UŽ TĚ NIC NENASERE
DOBROMUFFIN, ŽIVOT JE CESTA VYJDI SMĚLE

DOBROMUFFIN, PAK NAJDEŠ DRUHOU PŮLKU
DOBROMUFFIN, ZLU ZASADÍME KULKU
DOBROMUFFIN, BEZ PŘETVÁŘKY A SAZÍ
DOBROMUFFIN, UŽ NEBUDEME NAZÍ
NADEŠEL ČAS DO TOHO SILNĚ PRAŠTIT
OTEVŘÍT SRDCE A LÁSKU, VÍRU BAŠTIT
PAK BUDE NÁM DOBRĚ A KONEČNĚ UCÍTÍME
TO CO V NÁS VŽDYCKY BYLO A TO CO DLOUHO VÍME
DOBROMUFFIN, JE CESTA Z TĚHLE SRAČEK
DOBROMUFFIN, JE MILUJÍCÍ PTÁČEK
DOBROMUFFIN, PRO VŠECHNA BOŽÍ DÍTKA
DOBROMUFFIN, NEEEXISTUJE V NĚM VÝTKA
DOBROMUFFIN, PRO SĚGRY, MATKY, TETY
DOBROMUFFIN, SPOJUJE VŠECHNY SVĚTY
DOBROMUFFIN, PRO KLUKY, PÁNY, TAŤKY
DOBROMUFFIN, Z UNIVERZÁLNÍ MATKY

Remízkař, věznice Jiřice

DEVÁTÉHO PROSINCE BYLO ZBOŘENO VĚZENÍ CARANDIRU

Devátého prosince v roce 2002 bylo řízenými výbuchy zbořeno vězení Carandiru v brazilském São Paulu. Této podívané předcházely tragické události, při kterých vojenská policie chladnokrevně zabila 111 lidí při potlačování vězeňské vzpoury.

Od potyčky ke vzpouře

Věznice Carandiru nechvalně proslula svými otřesnými podmínkami. Mizerná hygiena i zdravotní péče a mnoho lidí přežívající na malém prostoru. Komplex obývalo téměř 8000 odsouzců, ačkoliv byl stavěn pro necelých 4000 lidí.

Není překvapivé, že takové podmínky vedou k eskalaci sociálně patologických jevů, deprivaci a násilí. V roce 1992 se tedy rozpoutala potyčka mezi zneprátenými skupinami vězňů. Záhy se násilí rozšířilo na celou věznici a přerostlo ve vzpouru proti vedení. Věznění začali demolovat vybavení věznice a části věznice pohltit požár. Personál byl vytlačen a ztratil nad vězením kontrolu.

Masakr v Carandiru

Proti vzpouře brzy zasáhlo plně ozbrojené komando vojenské policie. Její postup byl velmi brutální. Při masakru zemřelo 111 vězňů a 130 jich bylo zraněno. Na straně policie nebyl nikdo zabít a zraněných jich bylo 23. Podle mnohých svědectví policie střílela i do lidí, kteří se vzdali, a některé před tím zavřela v celách. Průměrný počet kulek v tělech mrtvých je pět kusů. Zasahující komando se později hájilo tím, že se bránilo agresi vzbouřenců, jenže takto nevypadá sebeobrana, ale chladnokrevná msta a poprava.

Odsouzení

Způsob, jakým byla vzpoura potlačena, vyvolal odsouzení nejen ze strany brazilské veřejnosti. Dokonce i soudy uzna-

ly, že došlo k vraždám, a několik desítek policistů za to odsoudily. Neznamená to, že by díky tomuto gestu státní justice přestala být výkonným orgánem buržoazního řádu. Že soudy občas uznají pochybení některých státních složek, je součástí spektaklu, který má v očích veřejnosti učinit justici legitimním a nezávislým vykonavatelem spravedlnosti. Tím ale soudy nejsou a z podstaty věci být ani nemohou.

Tradice vězeňských nepokojů

Vzpouře ve vězení Carandiru je již celkem stará záležitost, ale nepokoje a vzpoury v brazilských věznicích se často opakovaly i poměrně nedávno. Například v roce 2019 v brazilské věznici ve městě Altamira po nepokojích zůstalo 57 mrtvých. Tato událost se stala jednou z nejtragičtějších vězeňských vzpour v novodobé historii Brazílie. Zdaleka ale nebyla jediná – jen za posledního dva a půl roku v obdobných incidentech zemřelo přes 200 lidí.

Parky místo věznic

Věznice Carandiru byla 9. prosince zbořena a nyní je na jejím místě park. Je to historicky výjimečná situace, kdy se z místa koncentrovaného útlaku stalo něco společensky prospěšného. Jako anarchisté a anarchistky usilujeme o to, aby takové situace nebyly výjimkou, ale pravidlem. Všechna vězení musí padnout. Parky místo věznic!

zdroj: <https://abcnews.noblogs.org/post/2019/12/09/devateho-prosince-bylo-zboreno-vezeni-carandiru/>

O NEFUNKČNOSTI VĚZEŇSTVÍ A POTŘEBĚ HO ZRUŠIT

napsal Lukáš Borl

Barbora Vegrichtová se v knize „Gangy: Vězeňské, pouliční a motorkářské“ částečně dotýká vězeňské tematiky. Že bude autorčin pohled anarchistické perspektivě vzdálen, předurčuje už jen skutečnost, že působí jako pracovnice Fakulty bezpečnostněprávní Policejní akademie a je členkou České kriminologické společnosti.

Jenže Vegrichtová se kupodivu určitými dílčími poznatky těm anarchistickým velmi přibližuje. Zejména takovými, které ukazují, že vězeňství není schopné plnit deklarované cíle a spíše přispívá k podpoře zločinného jednání, než aby mu zamezilo. Zatímco anarchisté těmito zjištěními potvrzují nezbytnost zrušení systému vězeňství, ona se dostává do rozporu, když účinnost vězeňství popírá či výrazně problematizuje, ale zároveň ho obhajuje a snaží se nás přesvědčit o jeho nevyhnutelnosti.

Rekrutace uvnitř vězeňské subkultury

Kultura gangů je jistě problém z hlediska ohrožení bezpečnosti společnosti. Jenže z autorčina popisu vyplývá, že uvěznění gangsterů tato bezpečnostní rizika neeliminuje. Jen je násobí a přesouvá zdroje problému na jiný terén.

„Gangy skutečně plně ovládají vězeňskou subkulturu. Pro nově přichozí vězně je velmi obtížné zůstat ‚stranou‘ tohoto specifického uspořádání. Tito odsouzení jsou zpravidla násilnými prostředky nuceni vstoupit do gangu. Vstup do gangu se posléze jeví jako jediná možnost volby, jak si zajistit vlastní ochranu před fyzickým a psychickým násilím. Osoby, které nepodléhají ochraně vybraného gangu, se často stávají objektem následného šikanování a pronásledování, jemuž zpravidla nejsou s to se bránit,“ uvádí Vegrichtová.

Pokud se nás někdo snaží přesvědčit, že uvěznění má společnost uchránit před gangsterskou realitou, pak toto dokládá opak. Vězeňské prostředí poskytuje vhodné prostředí pro rekrutování nových členů do gangů. Tedy i těch osob, které by venku měly možnost gangsterskému nátlaku čelit a odmítnout do gangu vstoupit. Mimo vězení má jedinec větší prostor a možnosti, jak donucení uniknout. Uzavřený svět věznic jich mnoho neponechá.

„Donucení ke vstupu do gangu je provázáno hrozbami a fyzické násilí není v těchto situacích žádnou výjimkou. Nezřídká končí tyto postupy i smrtí, když se jednotlivci odmítá podvolit nátlaku a ke vstupu do gangu nesvolí,“ popisuje Vegrichtová.

Kam může vězněný uniknout před těmito hrozbami, pokud nechce být členem gangu? Jeho možnosti jsou značně omezené právě tím, že je umístěn do vězení.

„Se vstupem do gangu je spojena řada rituálů, iniciačních obřadů, a především zkoušek, které musí dotyčná osoba bez výhrad splnit. Úkoly jsou zpravidla velmi obtížné a nezřídká se jedná o spáchání vážných zločinů, jako je těžké ublížení na zdraví či vražda,“ píše Vegrichtová.

Je-li to tak, z jakého důvodu bychom měli přijmout tvrzení o tom, že věznice slouží k ochraně společnosti a nápravě delikventů? Kolik drobných zlodějíčků nebo podvodníků se ve vězení stane nebezpečnými agresory ochotnými zabít z velmi neetických pohnutek? Je známé, a kniha Vegrichtové to také opakovaně připomíná, že kodex valné části gangů je založen na doživotním členství a absolutní loajalitě ke gangu. Osoba, která se do vězení dostane za nepřilíš závažné činy, se nezřídká vrací jako bezohledný agresor, který musí i zabít, pokud je taková politika jeho gangu. Odmítnutí znamená riskovat vlastní smrt způsobenou brutálními prostředky.

Mýlí se ten, kdo si myslí, že společnost je uchráněna přinejmenším po dobu, kdy je gangster uvnitř vězení. Jak správně Vegrichtová podotýká: „Je zcela zřejmé, že odsouzené osoby nejsou pouze pasivními aktéry vězeňského prostředí ani izolovanými jedinci, kteří by byli odtrženi od širších sociálních vazeb s vnějším světem.“

Tento fakt se projevuje tím, že „vězeňské a pouliční gangy fungují ve vzájemné provázanosti, kdy prvně jmenovaní doslova ovládají ty druhé.“ Nejen kniha Vegrichtové poskytuje věrohodné informace o tom, jak vězeňské gangy ovlivňují, ba přímo určují politiku gangů na ulicích. Rázem se tak rozplývá iluze, že gangsteři za mřížemi nejsou nebezpečím pro společnost mimo vězení. Někdy sofistikované, jindy otevřené metody umožňují gangsterům ve věznicích řídit politiku drogových kartelů. A to včetně nájemných vražd i jiných gangsterských činností.

Vězeňská subkultura jako škola zločinu

Jaká jsou vlastně zdůvodnění vězeňství ze strany jeho zastánců? „Majoritní funkce vězeňství, jak ji definuje většina odborné penologické literatury, je funkce reformační a rehabilitační. Odsouzený by se ve výkonu trestu měl napravit a znovu zapojit do společnosti,“ uvádí Vegrichtová a dále pak pokračuje: „Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a vést jej k řádnému životu, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Účelem výkonu trestu odnětí svobody je vychovávat ho k tomu, aby vedl řádný život občana.“

Toliko tedy k teorii funkcí vězeňství. Jaká je ale praxe? Na to Vegrichtová odpovídá poměrně přesvědčivě: „Adaptace na prostředí vězení zásadním způsobem mění hodnoty,

normy i vzorce chování, a stává se překážkou návratu trestaného člověka do společnosti.“ Jinými slovy sama popírá funkčnost vězeňství. Pokud adaptace člověka na vězeňskou subkulturu je překážkou, jaký má smysl ji záměrně nastavovat tím, že ho do vězení zavřeme? Nedávalo by větší smysl věnovat se dané osobě mimo zdi věznic?

Kapitola „Adaptace na vězeňské prostředí“ rozvádí jednotlivé fáze, kterými je prizonizace (osvojení si pravidel a principů vězeňské společnosti), institucionalizace (jde o skutečnost adaptace na vysoce organizovaný způsob života ve vězení, provázaný ztrátou samostatnosti a iniciativy) a vrcholnou fází je ideologizace. „V této fázi se někdy hovoří o jakési pomyslné formě ‚kriminální infekce‘, kdy odsouzený přivyká koloritu vězení, které v něm vzbuzuje sympatie, později i nekritickou adoraci a ve vrcholné fázi se s ním zcela ztotožňuje,“ přibližuje Vegrichtová.

Studie ukazují, jak negativně vězení proměňuje psychiku a chování jedince. Proč se tedy takzvaná civilizovaná společnost stále drží mylné představy, že věznic jsou něčím pro společnost přínosným? „Psychologické výzkumy potvrdily víceméně nevratné změny osobnosti u vězně, který je ve výkonu trestu odnětí svobody sedm a více let. Tyto změny se projevují v psychické a emocionální agresii, infantilismu, v kolísání agresivity a jiných abnormálních projevech chování, v pasivitě a apatii, ztrátě sebedůvěry, v obavách z pro-

puštění a následného osobního selhání, vážných psychosomatických obtíží, pokusy o sebevraždu nevyjímaje,“ píše Vegrichtová a znovu tak potvrzuje nesoulad mezi teorií a praxí vězeňství. „Výkonem trestu odnětí svobody dojde k zpřetrhání pozitivních sociálních vazeb s prostředím rodiny, přátel, práce, zájmů, na které po propuštění mnohdy nejde plnohodnotně nebo vůbec navázat. Pobyt ve vězení působí na snižování hodnoty sebe sama, zmenšuje rozsah sociálního fungování odsouzeného. Dochází ke stigmatizaci puncem kriminálního, která funguje jako překážka při sociální reintegraci aj.“ uvádí v publikaci Vegrichtová.

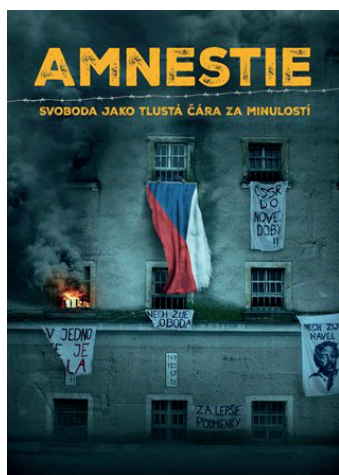
Jak takové dopady výkonu trestu souvisí s tvrzeními, že funkce vězeňství je reformační a rehabilitační? Vykopnout člověka z vězení na ulici s řadou psychických poruch, stigmatem, přetrhanými sociálními vazbami a sníženými možnostmi uplatnění, to je ale parádní důsledek rehabilitační funkce vězení, že?

(upraveno a redakčně kráceno se svolením autora)

KORESPONDENČNÍ KNIHOVNA PRO VĚZNĚNÉ

Ze zkušenosti vězněných vyplývá, že vězeňské knihovny zřídka nabízejí kvalitní knihy. Nečekáme, že to personál věznic změní, proto Díra ve zdi bude nabízet k zapůjčení různé knihy. Seznam se bude časem rozrůstat. Zájemci, pište na redakční kontakt.

Nabízíme k zapůjčení:

AMNESTIE. SVOBODA JAKO TLUSTÁ ČÁRA ZA MINULOSTÍ

Rozhodnutí prezidenta Václava Havla z 1. ledna 1990 dát amnestii více než 21 000 odsouzeným bylo velkým revolučním předělem: symbolickým

rozchodem s praktikami stalinistického soudnictví. Kniha vychází u příležitosti uvedení filmu Amnestie. Přináší literární adaptaci filmového scénáře s ilustracemi Jozefa Gertliho Danglára, eseje slovenského historika Fedora Blaščáka, české disidentky a později zaměstnankyně Kanceláře prezidenta Václava Havla v otázce udělování milostí Lenky Marečkové, vzpomínky svědků na vzpouru ve vězení v Leopoldově (Fedor Gál, Michael Kocáb, Joska Skalník, Štefan Hríb, Roman Kvasnica, Ladislav Snopko a další) a několik odborných studií publikovaných v dobových kriminalistických sbornících.